

Úvod

Naše hospodářství prošlo od roku 1989 velkými změnami. Jednak to byla restrukturalizace ekonomiky v rámci přechodu z centrálně plánovaného hospodářství na hospodářství tržně orientované. Další velmi významnou změnou byl vstup České republiky do Evropské unie.

Tyto transformace se týkají všech tří sektorů naší ekonomiky, tzn. zemědělství, průmyslu a služeb.

V diplomové práci je šetřen vliv dotací na hospodaření tří vybraných zemědělských podniků. Podniky se nachází v kraji Vysočina a z důvodu utajení hospodářských informací jsou dále označeny jako podnik „A“, podnik „B“ a podnik „C“. Za základní výchozí aspekty zemědělského podnikání lze považovat:

1. do sféry zemědělství plyne velké množství finančních prostředků ze státního rozpočtu – dotace. Je nutné znát jejich disponibilní množství a je nutné vědět, jakým způsobem byly využity, pokud byly získány do podniku.
2. zemědělská prvovýroba je založena na využití biologických zákonitostí, je proto poměrně málo flexibilní ve srovnání se sférami průmyslu a služeb. Tato nízká flexibilita je mimo jiné způsobena závislostí zemědělství na hospodářském roce, průběhem počasí, ale také na proměnlivosti tržního prostředí. Tato skutečnost determinuje vliv státní politiky na regulaci zemědělské sféry, a to tak, že účinek finančních prostředků vynaložených na konkrétní účely se projeví až v delším časovém horizontu.

Literární přehled

Výroba rozhodující měrou ovlivňuje efektivnost podniku a konkurenční schopnost jeho výrobků. Ve výrobě a při její přípravě se rozhoduje o snižování výrobních nákladů, o zkracování dodacích lhůt, o zvyšování užitečnosti výrobků a o šíři sortimentu (počtu typů a variant včetně nových výrobků), které jsou v současné době považovány za hlavní konkurenční výhody podniku. Tím výroba produkuje hmotné statky, stejně jako provozní činnost podniků dopravních, bankovních, obchodních a různých dalších podniků služeb rozhodující měrou zajišťuje splnění hlavního cíle podniku v tržním hospodářství, tj. dlouhodobou maximalizaci zisku a tím zvyšování hodnoty podniku v budoucnosti (SYNEK 2003). Stejně tak zemědělské podnikatelé dodávají své výrobky do tržního prostředí a setkávají se s konkurencí.

Agrární sektor plní dvě základní funkce:

- *je výrobcem „zvláštního“ zboží = potravin které uspokojují základní, elementární lidské potřeby. Zabezpečuje výživu obyvatelstva. Ve svém souhrnu se jedná o zboží nezastupitelné, na rozdíl od řady průmyslových výrobků, které lze charakterizovat jako zboží „zbytné“ z hlediska spotřebitele. Zabezpečení výživy obyvatelstva se týká jak kvantitativní tak i kvalitativní stránky, kdy kvalita je chápána ve smyslu nutriční skladby složení potravin, hygienické nezávadnosti a minimalizace obsahu cizorodých látek. Proto je výživová politika nedílnou součástí agrární politiky a projevuje se ve zdravotním stavu celé populace,*
- *je rozhodujícím činitelem v tvorbě venkovského životního prostředí, plní úlohu v tvorbě venkovské krajiny, při udržení kvality vod a čistoty vzduchu i při zabezpečení osídlení regionů. Zemědělská výroba je výrobou bezprostředně spojenou s přírodou, má plošnou působnost. Tím se dotýká zájmů přírodních, ekonomických i sociálních. Přispívá ke zvyšování estetické hodnoty krajiny a v marginálních/submarginálních podmínkách zmírňuje tendence k vysídlování regionů. (BEČVÁŘOVÁ 2001)*

Dotace obecně mají dvě vlastnosti:

- vytvářejí transfery, které odrážejí změny v rozdělování důchodů,
- vyvolávají ekonomické náklady spojené s jejich uplatněním, a tím ovlivňují rozdíl mezi výdaji společnosti na danou dotační politiku a jeho projevem v důchodu příjemce. (BEČVÁŘOVÁ 2001).

Hlavní instituce zajišťující dotační politiku ČR:

- MZe: poskytuje podpory prostřednictvím dotací, nařízení vlády a rozpočtových opatření;
- SZIF: zajišťuje uplatnění tržních opatření společného evropského trhu v ČR;
- PGRLF: zajišťuje záruky a subvencování části úroku z úvěru.

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství je podle zákonů č. 2/1969 Sb. a 272/1996 Sb. ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, s výjimkou ochrany zemědělského půdního fondu, pro vodní hospodářství, kromě ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti vod, a pro potravinářský průmysl. Je rovněž ústředním orgánem státní správy lesů, myslivosti a rybářství, mimo území národních parků.

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem provádí na základě nařízení vlády opatření a zavádí tržní pořádky pro stabilizaci trhů se zemědělskými výrobky a potravinami s cílem minimalizace výkyvů cen na domácím trhu.

Podpůrné programy Ministerstva zemědělství

Ministerstvo zemědělství každoročně uvádí podpůrné programy v „Zásadách, kterými se stanovují podmínky pro poskytování finančních podpor formou dotací na základě podpůrných programů stanovených podle § 2 odst. 1 zákona č. 252/1997 Sb. Další formou směřování finančních podpor jsou programy legislativní úpravy vládních nařízení (příp. nařízení vlády, NV). Podrobnější členění je uvedeno v příloze 5.

Státní zemědělský intervenční fond

SZIF je akreditovanou platební agenturou a zprostředkovatelem finanční podpory, kterou Evropská unie v rámci opatření Společné zemědělské politiky poskytuje České republice z Evropského zemědělského záručního a garančního fondu.

Státní zemědělský intervenční fond byl zřízen na základě Zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu ve znění pozdějších předpisů. V roce 2000 zanikl

Fond v souladu s právními předpisy, právem Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázaná, provádí tyto činnosti:

- rozhoduje o poskytnutí dotace a kontroluje plnění podmínek poskytnutých dotací,
- provádí intervenční nákupy zemědělských výrobků a potravin, tyto prodává nebo jiným způsobem převádí,
- provádí vládou schválené programy zaměřené na nepotravinářské využití a zpracování zemědělských výrobků,
- provádí činnosti související se systémem produkčních kvót,
- poskytuje subvence při vývozu zemědělských výrobků a potravin,
- rozhoduje o poskytnutí licence při dovozu a vývozu zemědělských výrobků a potravin a kontroluje plnění podmínek poskytnutí licence,
- provádí činnosti související se systémem záruk pro zemědělské výrobky a potraviny,
- provádí programy strukturální podpory podle zvláštního právního předpisu.

Prostřednictvím ministerstva zemědělství předkládá ministerstvu financí ve stanoveném termínu rozpočet na příslušný kalendářní rok, roční uzávěrku, včetně přehledu pohledávek a závazků, dále pak výroční zprávy o činnosti SZIFu a čerpání finančních prostředků. Při poskytování dotací má SZIF postavení orgánu veřejné správy.

Rozpočet SZIF obsahuje dotace ze státního rozpočtu ČR a ze zdrojů Evropské unie. Mezi výdaje patří: přímé platby, Horizontální plán rozvoje venkova, společná organizace trhu a marketingová podpora (www.szif.cz).

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s. (dále jen PGRLF), byl založen na základě usnesení vlády ČR č. 337/1993 ze dne 23. června 1993 Ministerstvem zemědělství ČR jako veřejná instituce k podpoře úvěrů poskytovaných obchodními bankami podnikům v zemědělské a lesní prvovýrobě zárukami jistiny úvěru a dotacemi úroků z bankovních úvěrů. Podporou se většinou rozumí:

- garance úvěrů,
- dotace úroků z úvěrů,
- nebo garance úvěrů i dotace úroků z úvěrů.

Podpora z PGRLF se poskytuje prostřednictvím programů zaměřených na zpřístupnění finančních zdrojů pro zahájení a rozvoj podnikání v zemědělství a lesnictví.

Hlavními důvody jeho vzniku bylo, že úvěrové a úrokové podmínky byly pro zemědělce na hranici přijatelnosti. Dosavadní úroková míra poskytovaná peněžními ústavami nebyla adekvátní dosahované rentabilitě ani u nadprůměrných zemědělských podnikatelů.

Představenstvo PGRLF tvoří zástupci Ministerstva zemědělství ČR, Ministerstva financí ČR a Agrární komory. Působností PGRLF dochází ke zpřístupnění úvěrů, prodloužení jejich splatnosti a k podstatnému snížení rizik za splácení úvěrů, zejména s dlouhodobější dobou splatnosti. Rizikovost návratnosti úvěrů je rozložena mezi PGRLF, peněžní ústavy a podnikatelské subjekty. Od 1. ledna 2000 se PGRLF, a.s. personálně i organizačně oddělil od Ministerstva zemědělství ČR. V dnešní době je do poskytování podpory PGRLF zapojeno přes padesát peněžních ústavů.

V letech 2004 a 2005 byly poskytovány podpory prostřednictvím Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a.s. na základě následujících programů:

- Provoz
  - Vyrovnání úrokového zatížení
  - Překlenovací úvěry pro subjekty LFA
- Investice
  - Zemědělec
  - Zpracovatel
  - Odbytová organizace
  - Hygiena

- Půda
- Mláďí

Kromě výše uvedených programů poskytoval PGRLF, a.s. finanční podporu z vlastních zdrojů na programy:

- Založení a údržba porostů bylin pro energetické využití pěstovaných na orné půdě
- Podpora pojištění

(www.pgrlf.cz)

Přímé platby

V roce 2004 se po vstupu ČR do EU změnil systém přímých plateb a podpor vyplácených do českého zemědělství. Je postupováno podle nařízení vlády č. 144/2005 Sb. Nový systém přímých plateb vychází ze základních podmínek, které vymezil Kodaňský summit EU, a to v oblasti produkčních limitů, minimální výše přímých podpor ze zdrojů EU (u většiny komodit na počáteční úrovni 25 % podpor zemí EU 15). U přímých podpor byla vyjednána možnost jejich navýšení z národních zdrojů do dohodnuté úrovně (u většiny komodit na počáteční úroveň 55 % podpor stávajících zemí EU). Úroveň národních plateb rovněž vychází z Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU na léta 2004 až 2013 schválené usnesením vlády č. 584 ze dne 9. června 2004.

Jednotná platba na plochu - SAPS

Pilířem poskytovaných finančních podpor jsou přímé platby. ČR uplatnila pro čerpání finančních prostředků z EU zjednodušený systém přímých plateb nazývaný „režim jednotné platby na plochu“ (Single Area Payment Scheme - SAPS).

Podmínky pro jednotnou platbu na plochu (SAPS)

Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující zemědělskou půdu, která je na žadatele vedena v Evidenci využití zemědělské půdy podle užitelských vztahů (tzv. LPIS) podle §3a a 3b zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství .

Žádost o poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) je možné podat na následující kultury (dle §3i zákona o zemědělství), přičemž na druhu kultury nezávisí výše podpory:

- ☑ orná půda
- ☑ travní porost
- ☑ vinice
- ☑ chmelnice
- ☑ ovocný sad
- ☑ školka
- ☑ zelenářská zahrada
- ☑ jiná kultura

Jednou z podmínek pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech půdních bloků/dílů půdních bloků nejméně 1 ha zemědělské půdy (včetně). Dotčené půdní bloky/díly půdních bloků musí být uvedeny v Evidenci.

Národní doplňkové přímé platby

Národní doplňkové platby (Top-Up) jsou platby poskytované k jednotné platbě na plochu (SAPS) a jsou upraveny nařízením vlády, které stanovuje některé podrobnosti a bližší podmínky při poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám. Top-Up je poskytován Státním zemědělským intervenčním fondem formou finančních podpor v následujících oblastech:

- a) pěstování lnu na vlákno na zemědělské půdě vedené v Evidenci využití zemědělské půdy podle užitelských vztahů jako druh zemědělské kultury orná půda
- b) pěstování chmele na zemědělské půdě vedené v Evidenci jako druh zemědělské kultury chmelnice
- c) chovu skotu, ovcí, popřípadě koz (dále jen „chov přežvýkavců“) na hospodářstvích registrovaných v ústřední evidenci podle plemenářského zákona
- d) pěstování plodin (včetně množitelských porostů) způsobilých pro platbu na orné půdě

Žadatel je shodný s žadatelem o platbu SAPS. Všeobecné podmínky pro poskytnutí platby Top-Up jsou shodné s podmínkami pro platbu SAPS. Pokud nebude žadateli přiznána platba SAPS, nemá nárok ani na platbu Top-Up.

Pokud se týká deklarace zemědělské půdy pro platbu v jednotlivých sektorech, obecně platí, že nelze deklarovat konkrétní výměru pro účely více druhů národních doplňkových plateb.

Národní doplňkové přímé platby byly vypláceny ze zdrojů ČR podle nařízení vlády č. 145/2005 Sb. a výplata byla v roce 2004 provedena do doby vstupu do EU (tj. do konce dubna 2004). Platby byly zaměřeny na ty sektory, které se v kombinaci s platbami SAPS jeví jako nejvíce ohrožené, přičemž suma dorovnání pro určitý sektor nesměla překročit povolenou výši.

Z celkové částky určené pro národní doplňkové přímé platby byly vyčleněny finanční prostředky na podporu vybraných komodit rostlinné a živočišné výroby. Zbylé finanční prostředky byly přiděleny na ornou půdu.

Dorovnání bylo realizováno u následujících sektorů: chmel, osiva píce a lnu, bahnice a kozy, krávy bez tržní produkce mléka a skot. Byly to platby:

- o na ornou půdu (1.1.A);
- o chmele (1.1.B);
- o bahnice a kozy (1.1.C);
- o krávy bez tržní produkce mléka (1.1.D);
- o skot (1.1.E). Tato platba byla určena pro všechny kategorie skotu chovaných žadatelem po přepočtu na VDJ;
- o osivo píce a lnu. Platba byla vyplácena producentům na tunu vypěstovaného osiva.

Platba na chov přežvýkavců

Žadatelem o platbu na chov přežvýkavců je fyzická nebo právnická osoba, která chová na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemenářského zákona skot, ovce, popřípadě kozy (dále jen „přežvýkavci“) a zároveň pěstuje na obhospodařované zemědělské půdě, která je na žadatele o platbu na chov přežvýkavců vedena v Evidenci jako druh zemědělské kultury orná půda nebo travní porost, krmné plodiny na minimální výměře 1 ha. Krmnými plodinami jsou plodiny, které jsou v průběhu kalendářního roku použity pro zajištění krmiv pro chov přežvýkavců, s výjimkou plodin určených ke zpracování na sušená krmiva v rámci společné organizace se sušenými krmivy.

Platba na chov přežvýkavců se poskytuje na celkový počet velkých dobytčích jednotek stanovených podle počtu chovaných přežvýkavců. Nejnižším počtem pro poskytnutí platby jsou 2 velké dobytčí jednotky (VDJ).

Platba na pěstování plodin na orné půdě

Žadatelem o platbu na pěstování plodin na orné půdě je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující zemědělskou půdu, která je na žadatele o platbu na pěstování plodin na orné půdě vedena v Evidenci jako druh zemědělské kultury orná půda o výměře nejméně 1 ha s výjimkou orné půdy, na které je pěstován len na vlákno, krmné plodiny nebo plodiny určené ke zpracování na sušená krmiva v rámci společné organizace trhu se sušenými krmivy.

Plodiny, které jsou oprávněné pro poskytnutí doplňkové platby Top-Up na pěstování plodin na orné půdě, vycházejí z evropské legislativy a jejich seznam je uveden v příloze. Pro poskytnutí doplňkové platby Top-Up na plodiny pěstované na orné půdě jsou oprávněny také množitelské porosty určené pro produkci základních a certifikovaných osiv některých druhů. Pro rozhodování, zda plodina patří mezi oprávněné pro poskytnutí platby, je mimo jiné rozhodující, jak je zařazena ve Státní odrůdové knize, tedy např. peluška je hrachem polním a je oprávněnou plodinou k platbě.

Ostatní přímé dotace (MZe a SZIF)

Ostatní přímé platby výrobcům jednotlivých komodit v zemědělství, mimo plateb SAPS a národních doplňkových přímých plateb, jsou součástí dotací MZe a plateb SZIF.

Pro kvótový rok 2003/04 schválilo prezidium SZIF vyšší sazby kompenzační podpory za každý litr dodaného mléka takto:

- o pro producenty, u kterých podíl výměry jimi obhospodařovaných zemědělských pozemků, nacházejících se v méně příznivých oblastech, dosahuje alespoň 50 % celkové výměry nebo producent je ekologickým výrobcem, ve výši 0,30 Kč/l;
- o pro ostatní producenty ve výši 0,25 Kč/l.

Podpory v rámci strukturální politiky EU

SAPARD

Program SAPARD byl jedním z předvstupních nástrojů Evropské unie určený pro deset kandidátských zemí. Název program SAPARD byl vytvořen z počátečních písmen slov Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development, česky Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova.

Jak bylo navrženo Evropskou komisí, program SAPARD napomáhá kandidátským zemím při řešení konkrétních úkolů při zavádění *acquis communautaire* vztahujícímu se ke společné zemědělské politice (CAP), strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově.

Kandidátské země mohou program SAPARD využívat v časovém rozmezí let 2000-2006, maximálně však do konkrétního data vstupu do Evropské unie. Pro Českou republiku to znamená, že všechny smlouvy s žadateli byly uzavřeny do konce roku 2003. Realizace projektů musí být ukončena nejpozději do 30.června 2006, aby mohly být tyto projekty finančně uzavřeny do konce roku 2006.

Cílem programu je:

Přispět k zavádění práva Evropského společenství v oblasti společné zemědělské politiky
Řešit prioritní a specifické problémy spojené s trvale udržitelnými změnami v sektoru zemědělství a ve venkovských oblastech kandidátských zemí

Finanční prostředky

Evropská unie uvolní na program SAPARD z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF) ročně částku 520 milionů EUR pro všech deset kandidátských zemí. Pro Českou republiku připadá ročně 22 milionů EUR.

Pro sektor zemědělství znamená podpora EU v rámci programu SAPARD ročně přibližně 540 milionů Kč, pro sektor rozvoj venkova 270 milionů Kč.

Česká republika má rovněž zajištěny potřebné finanční zdroje na spolufinancování programu z národního rozpočtu.

Nejdůležitějšími úkoly zemědělství České republiky je posílení konkurenceschopnosti prvovýroby a zpracovatelského odvětví, dosažení vysoké kvality zemědělských a potravinářských výrobků s vyšší přidanou hodnotou, dokončení restrukturalizace zemědělských a zpracovatelských podniků, posílení pozice zemědělské prvovýroby na trhu a zavedení práva Evropského společenství do praxe.

Přínosem programu SAPARD je také možnost osvojit si náročná pravidla strukturálních fondů Evropské unie a principů programování, vybudování potřebných institucí, zejména Agentury SAPARD, připravení legislativního rámce a podmínek pro monitorování programu SAPARD v České republice.

Realizace programu SAPARD

Agentura SAPARD plní realizační a platební funkci programu SAPARD. Část svých pravomocí delegovala na Ministerstvo pro místní rozvoj. Ministerstvo financí je zodpovědné za finanční toky a plní roli Kompetentního orgánu.

Ministerstvo zemědělství

podílelo se na tvorbě programového dokumentu pro program SAPARD - Plán rozvoje zemědělství a venkova České republiky v období 2000-2006, připravilo pravidla administrace programu SAPARD ve smyslu požadavků Víceleté finanční dohody, odpovídá za vybudování institucí nezbytných pro realizaci programu SAPARD v České republice, podílí se na spolufinancování programu SAPARD ze své rozpočtové kapitoly a odpovídá za účelové využití těchto finančních prostředků v oblasti zemědělství.

OP „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“

OP Zemědělství je základní programový dokument, který byl schválen Evropskou komisí (2. července 2004) a umožňuje pro období 2004 až 2006 čerpání prostředků určených pro podporu zemědělství z fondů EU.

Navazuje na předvstupní program SAPARD a jeho cílem je, obdobně jako u programu SAPARD, zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova, podpora zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů. Navíc je zde zahrnuta i podpora lesního a vodního hospodářství.

Česká republika při poskytování finančních podpor z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF) a Finančního nástroje pro usměrňování rybolovu (FIFG) pokračuje v politice podpor, které byly poskytovány již v uplynulých obdobích ze státního rozpočtu.

Posilování konkurenceschopnosti resortu zemědělství se zaměřuje na zavádění nových úsporných technologií šetrných k životnímu prostředí, na zlepšování kvality produktů, na vyšší úroveň welfare, zlepšení situace v lesním a vodním hospodářství včetně ochrany před povodněmi a odstraňování následků přírodních katastrof. Rovněž tak je podporován rozvoj českého rybářství, důraz je kladen na rozvoj venkova a diverzifikaci jako zdroj dalších příjmů obyvatel venkova. Podpora pozemkových úprav a odborného vzdělávání doplňuje celkový záměr OP Zemědělství. Při realizaci všech opatření je kladen důraz na ochranu a zlepšení životního prostředí.

HRDP

Cílem programu HRDP je především ekonomická stabilizace zemědělského podnikání v horších přírodních podmínkách prostřednictvím programu „Méně příznivé oblasti“ (LFA) podle nařízení vlády č. 241/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů, opatření „Předčasné ukončení zemědělské činnosti“ podle nařízení vlády č. 69/2005 Sb., „Zakládání skupin výrobců“ podle nařízení vlády č. 655/2004 Sb. uplatňování principů udržitelného rozvoje v celém zemědělském sektoru prostřednictvím programů Agroenvironmentálních opatření ČR podle nařízení vlády č. 242/2004 Sb.. Dalším opatřením je Lesnictví

Agro-environmentální opatření

Agro-environmentální opatření jsou součástí programového dokumentu HRDP. Jejich úkolem je podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a

zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Dále podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny.

Méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními

Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

Podpora má formu vyrovnávacího příspěvku na hektar travního porostu kompenzujícího ze 100% újmu v hospodaření v daném typu méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními. Je stanovena základní průměrná výše vyrovnávacího příspěvku poskytovaného na hektar travního porostu pro každou méně příznivou oblast. V rámci těchto oblastí je vyrovnávací příspěvek dále diferencován.

Žadatel nemusí být podnikatelem podle §2 odst. 2 Obchodního zákoníku, o vyrovnávací příspěvek v LFA mohou žádat i nepodnikatelé mající právní subjektivitu (např. obce, fyzické osoby nepodnikající, školy), jestliže mají tyto subjekty evidovány v LPIS alespoň minimální výměru zemědělské půdy v LFA.

Základní podmínkou pro žadatele, žádající o tyto podpory, je provedení ohlášení zemědělské půdy do Evidence.

Podpora LFA je poskytována pouze na kulturu travní porost obhospodařovanou v následujících méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními:

- horské oblasti (oblast typu HA a HB)
- ostatní méně příznivé oblasti (oblast typu OA a OB)
- oblasti se specifickými omezeními (oblast typu S)
- oblasti s ekologickými omezeními (oblast typu E)

Žadatel o podporu pro LFA musí splňovat následující podmínky:

Žadatel musí mít zařazeny půdní bloky, případně jejich díly, na které požaduje poskytnutí vyrovnávacího příspěvku, v Evidenci půdy po dobu trvání období minimálně od 1. května do 15. října příslušného kalendářního roku.

Žadatel má v LPIS evidováno a vlastním jménem na vlastní odpovědnost obhospodařuje alespoň 5 ha zemědělské půdy v LFA, nebo 1 ha zemědělské půdy v LFA, jde-

li o hospodaření v systému ekologického zemědělství, nebo 2 ha zemědělské půdy v LFA, jde-li o hospodaření na území národních parků nebo chráněných krajinných oblastí.

□ Žadatel musí hospodařit v méně příznivých oblastech, případně v oblasti s ekologickými omezeními nejméně po dobu 5 kalendářních let následujících po roce, ve kterém mu byl poprvé poskytnut vyrovnávací příspěvek, a to alespoň na minimální výměře stanovené podle předchozího bodu.

□ Žadatel nesmí být v konkursu nebo likvidaci a nesmí probíhat ani konkursní či vyrovnávací řízení.

□ Žadatel musí dodržovat intenzitu chovu skotu, ovcí, koz a koní ve výši 0,15 až 1,5 VDJ na ha veškeré zemědělské půdě evidované v LPIS. Stanovení intenzity chovu

Lesnictví

V rámci tohoto opatření jsou navržena 2 podopatření, a to Zalesňování zemědělské půdy a Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití.

A) Zalesňování zemědělské půdy

Prostřednictvím tohoto podopatření podporuje Fond zalesňování zemědělské půdy. Cílem je vytvářet v České republice prostor pro diverzifikaci výroby, která by měla přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Zalesňování zemědělských pozemků je důležité s ohledem na využití půdy a ochranu životního prostředí. Lesní porosty jsou nejen zdrojem obnovitelné suroviny, ale i krajinnotvorným prvkem, který má vliv na vodní režim, na ochranu půdy a rovněž má i význam sanitární, rekreační, estetický a kulturní.

B) Založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití

Prostřednictvím tohoto podopatření umožňuje Fond zemědělcům a vlastníkům získat podporu na založení porostů rychle rostoucích dřevin. Cílem je vytvářet prostor pro diverzifikaci výroby, která by měla přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Prostřednictvím tohoto programu by se měl snižovat podíl zornění půdy, a to bez rizika zvýšení podílu neobhospodařované zemědělské půdy.

Zakládání skupin výrobců

Fond poskytuje podporu, která umožňuje zemědělcům zvýšit míru konkurenceschopnosti v podmínkách jednotného trhu Evropské unie prostřednictvím vytváření obchodních skupin zemědělských prvovýrobců za účelem společného odbytu základních zemědělských výrobků. Podpora skupin výrobců je poskytována pouze u komodit, které nejsou zabezpečeny zvláštními tržními předpisy specifických komodit platných v rámci Společenství. Podpora je formu přímé nenávratné dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu 5 let.

Předčasné ukončení zemědělské činnosti

Fond poskytuje podporu, která umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost a zabezpečuje jim důstojné životní podmínky.

Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč (tj. 2358,49 EUR) a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč (tj. 141,51 EUR), přičemž horní hranice počtu hektarů zahrnutých do výpočtu je 30. Vyplácení podpory při předčasném ukončení zemědělské činnosti nepřekročí celkovou dobu 15 let. Vyplácení nepokračuje po dosažení věku žadatele 75 let. Jakmile začne stát vyplácet žadateli obecný předčasný důchod nebo starobní důchod dle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, bude podpora z titulu předčasného ukončení zemědělské činnosti poskytována (maximálně do doby 15 let od vstupu do programu) jako doplněk k vyměřenému důchodu (zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění v platném znění). Částka poskytovaná na základě tohoto opatření bude tedy krácena o částku vyměřenou jako důchod (zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění v platném znění).

Národní podpory a opatření

Vstupem do EU vstoupil v platnost nový systém a nová struktura národních podpor zemědělství a venkova. Národní podpory podléhají schválení Evropskou komisí.

V komplexu národních podpor a opatření tvořily v roce 2004 i v roce 2005 největší část doplňkové přímé platby (uvedeny v kap.2.2.2). Druhou velkou skupinu podpor tvořily dotační

programy poskytované na základě „Zásad“ podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Další podstatnou část národních podpor představovaly dotace úroků z úvěrů, poskytovaných prostřednictvím PGRLF v rámci jednotlivých programů PROVOZ a INVESTICE. Navíc poskytl PGRLF dotace úroků z překlenovacích úvěrů pro subjekty hospodařící v LFA.

Významnou část národních podpor a opatření tvořily v roce 2004 také opatření na řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty, daňová zvýhodnění u bionafty, úvěrové výpomoci prostřednictvím ČMZRB a dále výdaje na tzv. obecné služby, tj. výzkum, servisní činnosti, monitoring cizorodých látek, pozemkové úpravy ad.

Podpory tržních cen

Opatření v agrárním zahraničním obchodě

Dovozní licence

Od 1. 5. 2004 se režim uplatňování dovozních licencí řídí předpisy SZP EU vztahujícími se k regulaci obchodu s třetími zeměmi. Základními předpisy pro vydávání vývozních a dovozních licencí je Nařízení Komise (ES) č. 1291/2000, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty a nařízení vlády č. 224/2004 Sb., ze dne 14. 4. 2004, které upravuje některé podrobnosti provádění společného trhu v režimu vývozních a dovozních licencí a osvědčení pro stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty.

Vývozní subvence

Do vstupu ČR do EU systém subvencovaných vývozů vycházel v roce 2004 (leden - duben) z řady nařízení vlády. Po vstupu do EU jsou vývozní subvence hrazeny ze zdrojů EU v souladu s pravidly jednotlivých SOT. Jsou to:

- o Subvence na vývoz výrobků z kravského mléka;
- o Subvence na vývoz jatečných býků a hovězího masa;
- o Subvencované vývozy jatečných prasat, selat a vepřového masa;
- o Subvence při vývozu bramborového škrobu;
- o Subvence při vývozu sladu;
- o Vývozní subvence na zpracované výrobky;
- o Vývozní subvence na nezpracované výrobky.

Vývozní licence

Nařízením vlády č. 61/2004 Sb. ze dne 4. 2. 2004 a s účinností od 13. 2. 2004 do 30. 4. 2004 byla pro vývoz stanoveného množství vybraných obilovin a výrobků z obilovin vyžadována neautomatická licence. Po vstupu ČR do EU se uplatňují vývozní licence v souladu s pravidly EU vztahujícími se k regulaci obchodu s třetími zeměmi.

Metodika

Cíl práce

Cílem diplomové práce je posouzení finančních podpor hospodaření ve třech zemědělských podnicích.

Zdroje vstupních informací

K naplnění cíle diplomové práce byly vybrány tři zemědělské podniky v bramborářské výrobní oblasti s konvenční rostlinnou a živočišnou výrobou s výměrem od 2 100 do 2 200 hektarů zemědělské půdy a chovem krav s kombinovanou užitkovostí. Rostlinná produkce je určena na prodej a jako krmivo pro skot. Celá živočišná produkce je určena na prodej.

Vstupní informace byly pořízeny ze zemědělských podniků označených jako „A“, „B“, „C“ (označení „A“, „B“, „C“ je z důvodu utajení podnikových informací).

Dále byly informace získány i z internetových stránek. Jednalo se o internetové stránky Ministerstva zemědělství ČR (www.mze.cz), Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky v Praze (www.vuze.cz), a dále internetové stránky Státního zemědělského intervenčního fondu (www.szif.cz) a Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (www.pgrlf.cz).

Informace a pokyny pro dotační tituly jednotná platba na plochu a výše doplňkové platby na plochu k jednotné platbě na plochu byly získány z Příručky pro žadatele jednotná platba na plochu (SAPS), doplňková platba k jednotné platbě na plochu (TOP-UP) a podpora méně příznivých oblastí a oblastí s environmentálními (ekologickým) omezeními (LFA).

Období šetření

Zhodnocení vybraných podpor zemědělského podnikání ve zvoleném podniku bylo prováděno v období od 1.1.2004 do 31.12.2005.

Vlastní zpracování bylo provedeno u zemědělských subjektů hospodařících v kraji Vysočina (identifikace subjektů je z důvodu utajení záměrně vynechána).

Informace z účetnictví podniku byly poskytnuty za hospodářské roky 2004 - 2005. Zemědělská družstva mají hospodářský rok stejný jak účetní, tzn. od 1. ledna do 31. prosince.

Postup práce a zpracování informací

Informace získané od vedení podniku za rok 2004 – 2005:

- a) celková výměra podnikem obhospodařovaných polí,
- b) výměra jednotlivých plodin,
- c) průměrný výnos jednotlivých plodin zastoupených v osevním postupu,
- d) prodeje v rostlinné výrobě,
- e) průměrné stavy podnikem chovaných zvířat,
- f) produkce živočišné výroby,
- g) prodeje v živočišné výrobě.

Získané účetní výkazy:

Výkazy zisku a Ztrát, Rozvahy a peněžní toky (Cash flow)
k 31. 12. 2004 a 31. 12. 2005.

Finanční analýza podniku podle VALACHA (1999)

1. Analýza. Rentability

1.1. Rentabilita celkového kapitálu

$$RCK = \frac{Z}{CA}$$

1.2. Rentabilita vlastního kapitálu

$$RVK = \frac{Z}{VK}$$

2. Ukazatele aktivity (obratu)

$$\text{Rychlost obratu zásob} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Zásoby}}$$

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{Zásoby}}{\text{Celkové.náklady} / 365} \quad \text{nebo} \quad \frac{365}{\text{Obratovost.zásob}}$$

$$\text{Rychlost obratu pohledávek} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Pohledávky}}$$

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{Pohledávky}}{\text{Tržby} / 365} \quad \text{nebo} \quad \frac{365}{\text{Obratovost.pohledávek}}$$

3. Analýza zadluženosti

$$\text{Ukazatel věřitelského rizika} = \frac{\text{celkové.závazky}}{\text{celková.aktiva}}$$

$$\text{Poměr vlastního kapitálu k celkovým aktivům} = \frac{\text{vlastní.kapitál}}{\text{celková.aktiva}}$$

$$\text{Poměr celkových závazků k vlastnímu kapitálu} = \frac{\text{celkové.závazky}}{\text{vlastní.kapitál}}$$

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{\text{zisk(před.úroky.a.zdaněním)}}{\text{celkový.úrok}}$$

4. Analýza likvidity

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná.aktiva}}{\text{krátkodobé.závazky}}$$

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná.aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé.závazky}}$$

$$\text{Peněžní likvidita} = \frac{\textit{finanční.majetek}}{\textit{krátkodobé.závazky}}$$

Za směrné hodnoty byly použity hodnoty uvedené VALACHEM (1999).

Technika zpracování dat

Základní informace z podniku byly hodnoceny běžnými statistickými metodami. Jejich výsledky jsou uspořádány do tabulek a grafů. Technické zpracování diplomové práce bylo provedeno v prostředí Microsoft Word a Microsoft Excel.

Použité zkratky

AEO	Agroenvironmentální opatření
B	bramborářská oblast
CA	celková aktiva
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
DNHM	Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EU	Evropská unie
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
KD	krmné dny
LFA	less favoured areas (méně příznivé oblasti)
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MZe ČR	Ministerstvo zemědělství České republiky
OP	operační program
PGRLF, a.s.	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, akciová společnost
RCK	rentabilita celkového kapitálu
RVK	rentabilita vlastního kapitálu
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Speciální akční program pro předvstupní pomoc v oblasti zemědělství a rozvoje venkova)
SAPS	Single Area Payment Scheme (jednotná platba na plochu)
SPS	platba na podnik
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
TOP-UP	národní doplňková platba
TTP	trvalé travní porosty
VDJ	velká dobytčí jednotka
VK	vlastní kapitál
Z	zisk po zdanění
ZA-PÚ	Zemědělská agentura – Pozemkový úřad

Vlastní zpracování

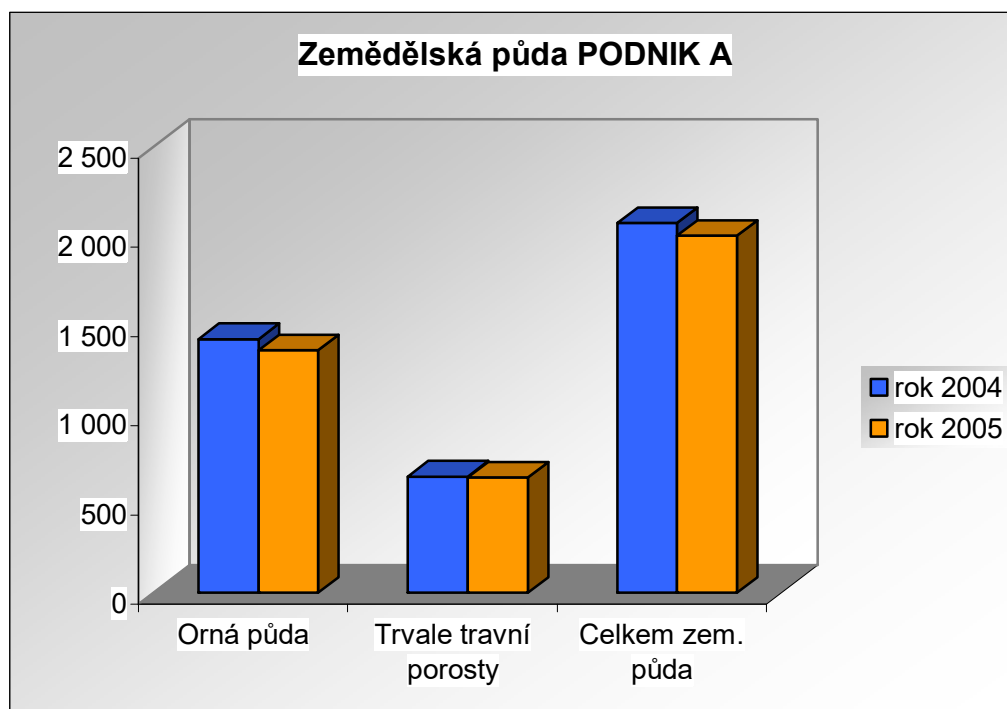
Charakteristika zemědělského podniku „A“

Zemědělský podnik A se nachází v kraji Vysočina. Družstvo vzniklo dne 18. 1. 1961 usnesením společné slučovací schůze čtyř družstev. Tímto sloučením vznikl ekonomický celek o výměře 3 534 ha zemědělské půdy z toho 3 288 ha půdy orné. V průběhu roku 1992 prošlo družstvo transformací dle zákona číslo 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech. Transformační projekt družstva byl schválen na druhé valné hromadě oprávněných osob dne 31. 10. 1992 a družstvo se transformací mění na družstvo vlastníků majetkových podílů.

V současné době je účetní jednotka zemědělským družstvem, které provozuje v rozhodující míře rostlinnou a živočišnou výrobu.

V letech 2004 – 2005 byla rostlinná výroba zajišťována na této zemědělské půdě (v ha)

Rok	2004	2005
Orná půda	1 420	1 357
Trvale travní porosty	650	643
Celkem zem. půda	2 070	2 000

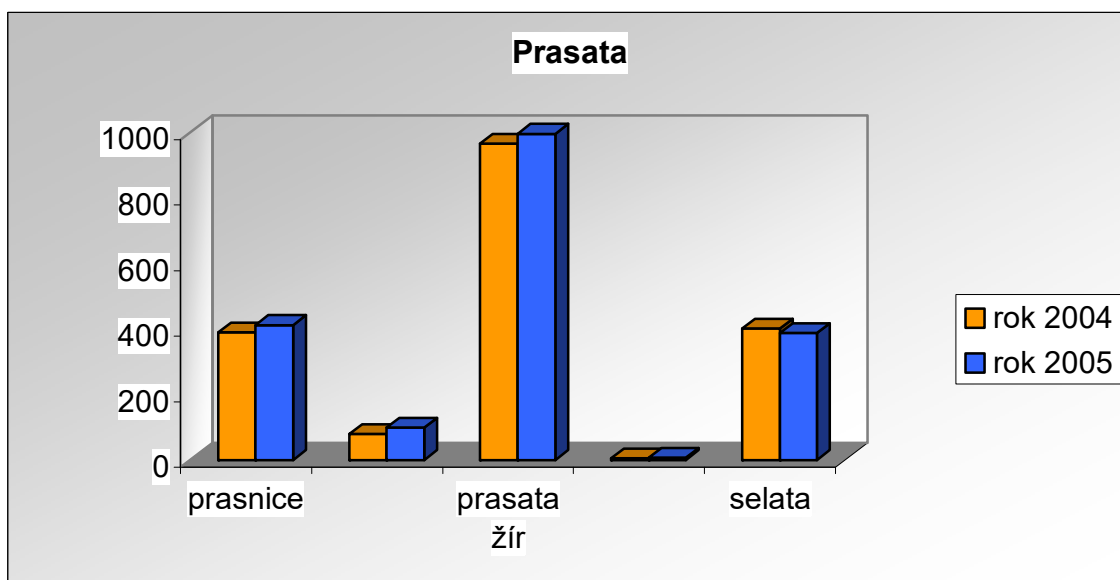
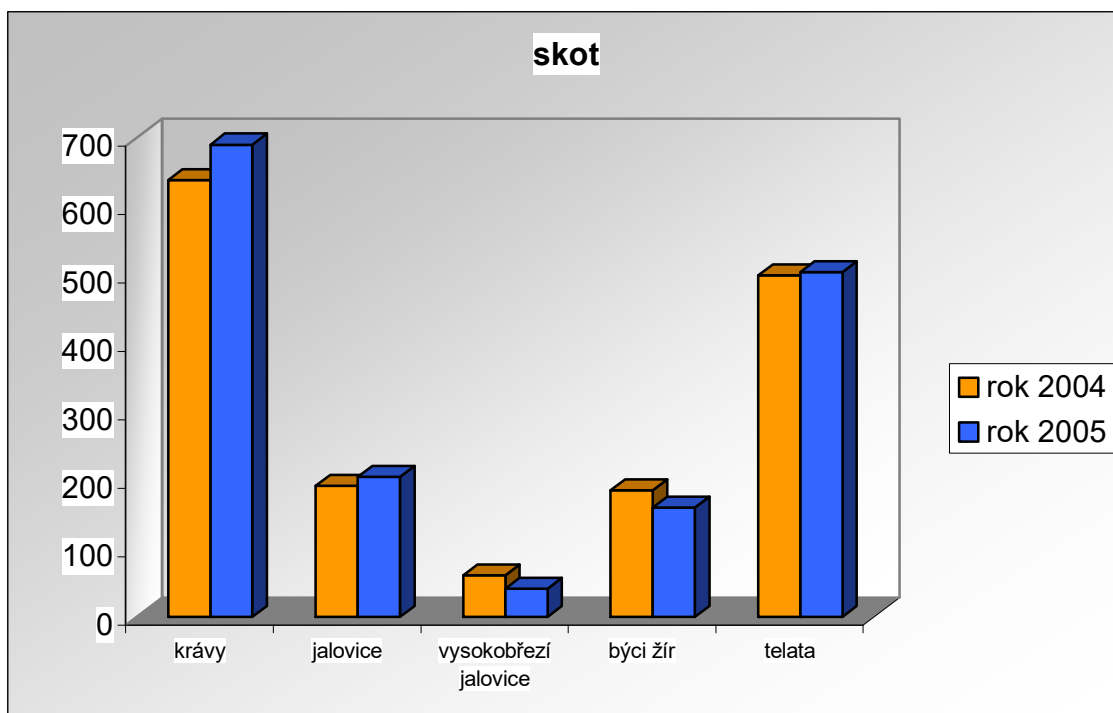
Podnik hospodaří v průměru na výměře 2 035 ha zemědělské půdy, z toho 1 389 ha orné půdy a 647 ha trvalých travních porostů (32 % z celkové zemědělské půdy). Nadmořská výška

sledovaného zemědělského podniku, na kterém obhospodaruje zemědělskou půdu se pohybuje v rozmezí od 450 do 590 metrů nad mořem.

Živočišná výroba byla zajišťována těmito průměrnými stavy zvířat (ks)

Rok	2004	2005
SKOT celkem	1 575	1 600
<i>z toho :</i>		
krávy	638	690
jalovice	192	205
vysokobřezí jalovice	61	41
býci žír	185	160
telata	499	504
PRASATA celkem	1840	1900
<i>z toho:</i>		
prasnice	389	412
prasničky chovné	80	98
prasata žír	965	996
kanec	5	7
selata	401	387

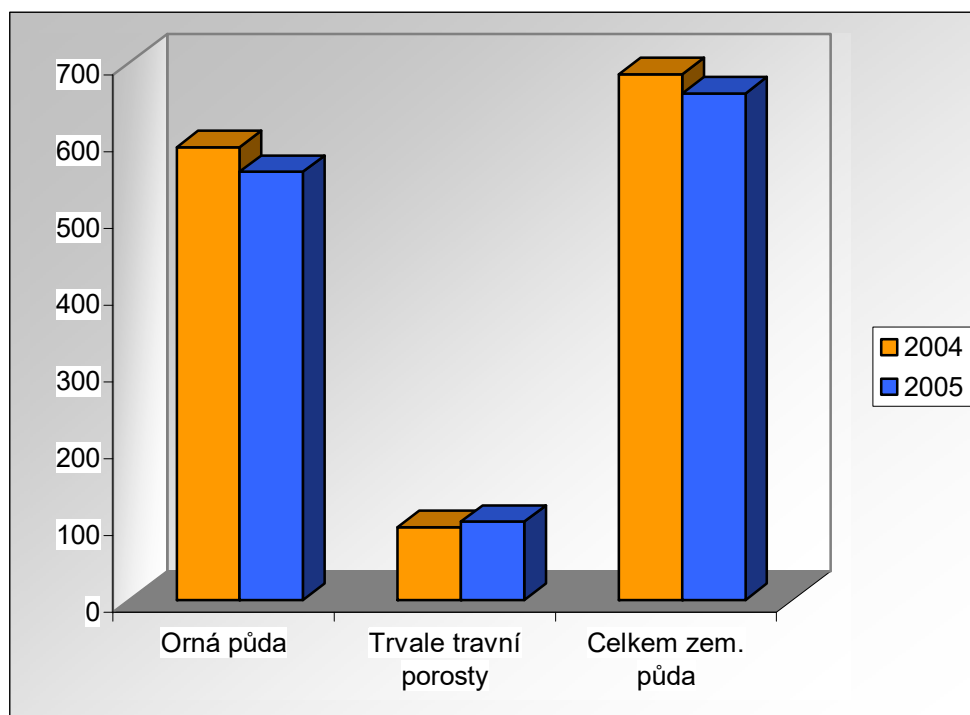
V živočišné výrobě se podnik věnuje chovu skotu a zejména pak výrobě mléka. Ve větší míře se zabývá chovem prasat. Průměrný stav skotu je asi 1588 kusů, z toho 664 krav. Jak vyplývá z tabulky celkový stav skotu má rostoucí trend. I stav prasat má rostoucí tendenci.. Důvodem zvyšování stavů může být fakt, že náklady na jejich chov jsou dlouhodobě nižší, než tržby z jejich prodeje.

Charakteristika zemědělského podniku „B“

Zemědělský podnik B se nachází v kraji Vysočina. Podnik vznikl transformací v roce 1993 z jednotného zemědělského družstva. Výrobní program se opírá o tradiční plodiny oblasti jako jsou pšenice, ječmen, řepka atd. Podnik je zaměřen i na živočišnou výrobu, především na chov prasat.

V letech 2003 – 2005 byla rostlinná výroba zajišťována na této zemědělské půdě (v ha)

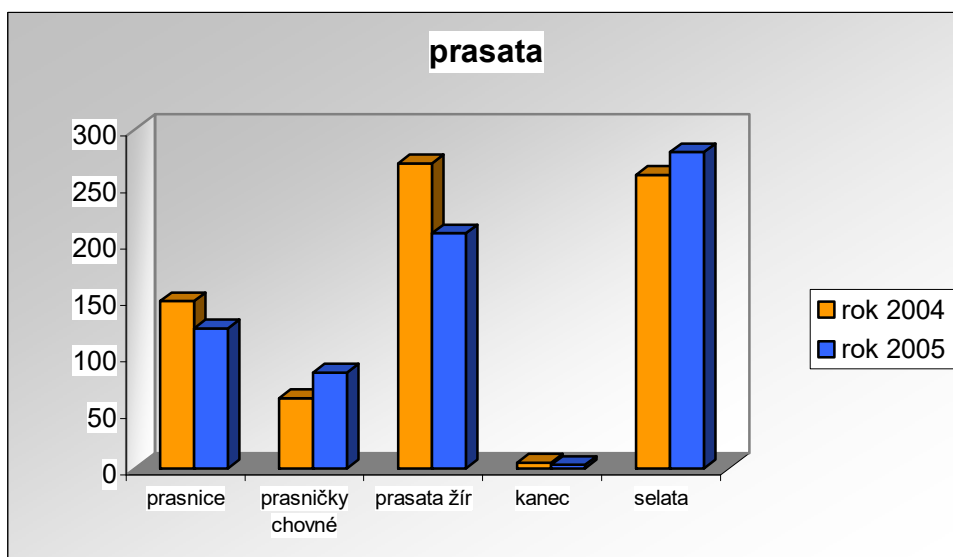
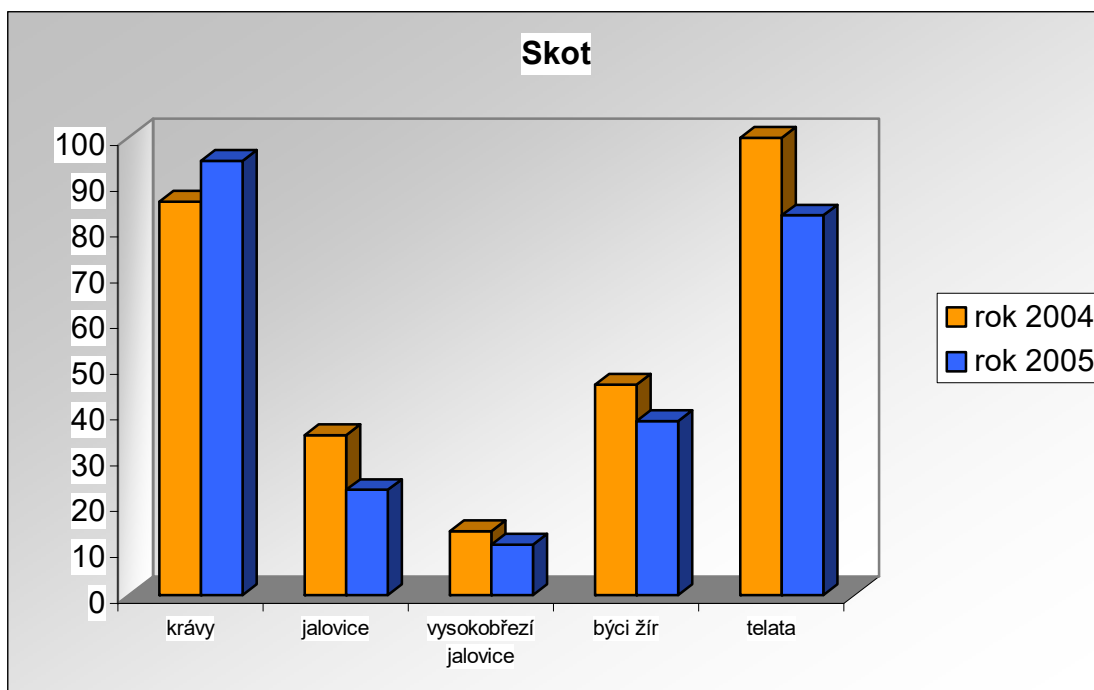
Rok	2004	2005
Orná půda	590	558
Trvale travní porosty	95	102
Celkem zem. půda	685	660

Podnik hospodaří v průměru na výměře 673 ha zemědělské půdy, z toho 574 ha orné půdy a 99 ha trvalých travních porostů (15 % z celkové zemědělské půdy). Nadmořská výška sledovaného zemědělského podniku, na kterém obhospodařuje zemědělskou půdu se pohybuje v rozmezí od 520 do 600 metrů nad mořem.

Živočišná výroba byla zajišťována těmito průměrnými stavy zvířat (ks)

Rok	2004	2005
SKOT celkem	281	250
<i>z toho :</i>		
krávy	86	95
jalovice	35	23
vysokobřezí jalovice	14	11
býci žír	46	38
telata	100	83
PRASATA celkem	745	700
<i>z toho:</i>		
prasnice	148	124
prasničky chovné	62	85
prasata žír	270	208
kanec	5	3
selata	260	280

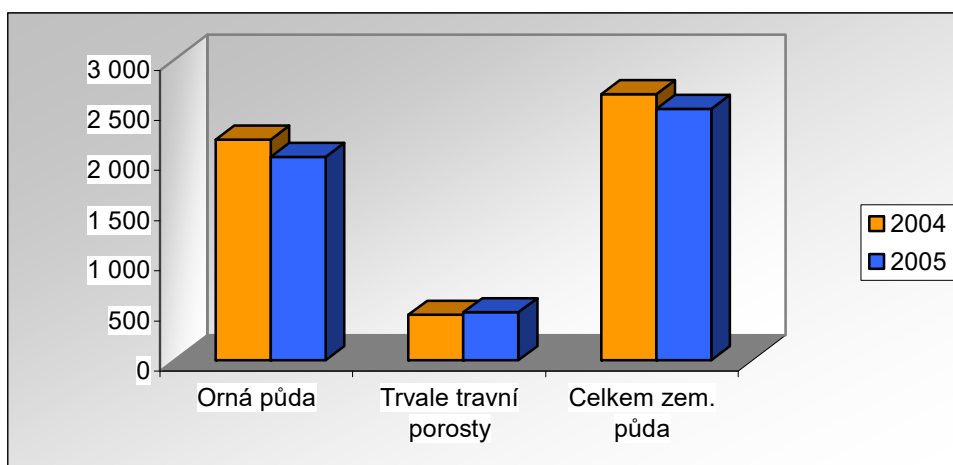
V živočišné výrobě se podnik nejvíce věnuje chovu prasat. Průměrný stav prasat je 723 kusů, z toho největší podíl tvoří prasata žír a selata. Dále se podnik zabývá chovem skotu a zejména výrobě mléka. Průměrný stav skotu je 266 kusů. Velký podíl tvoří krávy a telata. Z tabulky vyplývá, že celkový stav skotu i prasat má klesající trend. Mohou za to rostoucí náklady související s chovem, proto podnik stavy postupně snižuje.

Charakteristika zemědělského podniku „C“

Zemědělský podnik se nachází rovněž v kraji Vysočina. Zabývá se jak rostlinou, tak živočišnou výrobou. Má 190 zaměstnanců. Jde o zemědělské družstvo s dlouhou tradicí, které vznikl přeměnou z jednotného zemědělského družstva. Je to podnik s více než 30-ti letou existencí.

V letech 2003 – 2005 byla rostlinná výroba zajišťována na této zemědělské půdě (v ha)

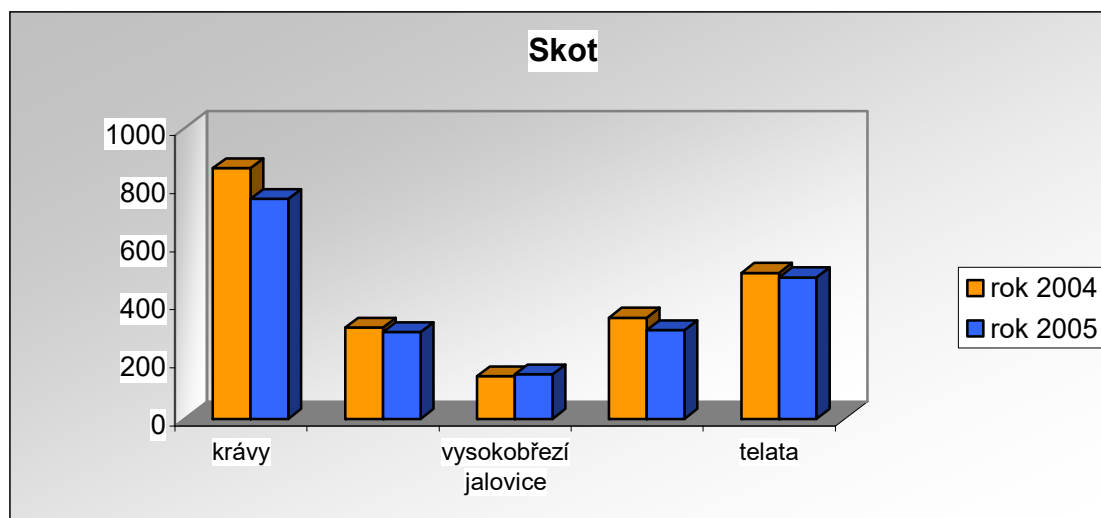
Rok	2004	2005
Orná půda	2 200	2 029
Trvale travní porosty	456	479
Celkem zem. půda	2 656	2 508

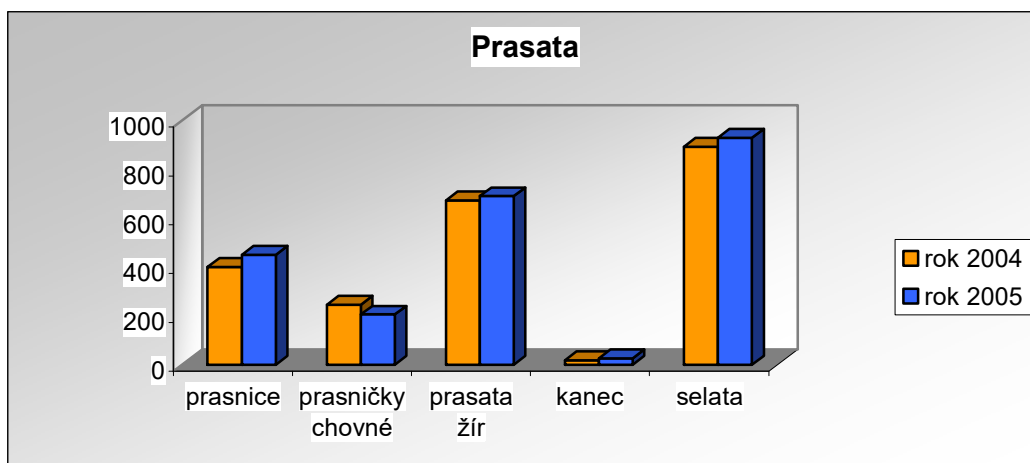

Rozloha zemědělské půdy podniku je 2582 ha. Orná půda zabírá 2115 ha, což je přibližně 82% celkové zemědělské půdy. Podnik se zabývá pěstováním především ječmene, řepky, kukuřice a dalších tradičních plodin.

Živočišná výroba byla zajišťována těmito průměrnými stavy zvířat (ks)

Rok	2004	2005
SKOT celkem	2 173	2 000
<i>z toho :</i>		
krávy	863	756
jalovice	314	299
vysokobřezí jalovice	146	153
býci žír	348	305
telata	502	487
PRASATA celkem	2229	2300
<i>z toho:</i>		
prasnice	401	450
prasničky chovné	245	205
prasata žír	672	690
kanec	18	25
selata	893	930

V živočišné výrobě se podnik nejvíce věnuje chovu prasat a chovu skotu. Obě dvě odvětví živočišné výroby jsou zastoupeny přibližně stejnou měrou. Průměrný stav prasat je 2265 kusů, z toho největší podíl tvoří prasata žír a selata. Průměrný stav skotu je 2087 kusů. Velký podíl tvoří krávy a telata.. Z tabulky vyplývá, že celkový stav skotu i prasat je konstantní, nedochází v jednotlivých letech k nějakým velkým výkyvům.

Postup při poskytování dotací

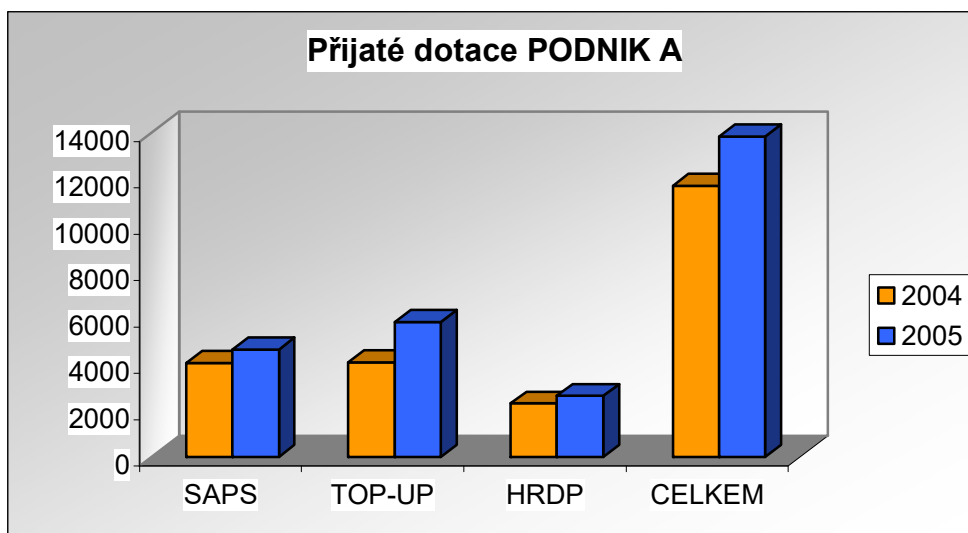
1. Žádosti o dotaci se podávají samostatně za každý dotační program a za každý předmět dotace, resp. za každou sazbu předmětu daně na příslušném pracovišti odboru Zemědělské agentury - Pozemkového úřadu (ZA - PÚ) dle místa podnikání (u právnické osoby) a dle trvalého bydliště (u fyzické osoby), a to do stanoveného termínu podání žádosti o dotace se všemi požadovanými doklady (identifikační údaje, čestné prohlášení, mapy, atd.).
2. Podpory se poskytnou, jestliže žádost i žadatel splňují podmínky a lhůty stanovené "Zásadami", žádosti se projednávají v pořadí, v jakém byly zaregistrovány na pracovišti Zemědělské agentury.
3. MZe ČR poskytne podporu vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace, které obsahuje:
  - o označení příjemce dotace;
  - o účel, na který je dotace poskytována;
  - o výši dotace;
  - o podmínky použití dotace.

4. Poskytnuté podpory se účtují v souladu se směrnou účtovou osnovou a účetními metodami.
5. Kontrolní orgány MZe ČR, popř. MF ČR mohou provést kontrolu dodržování „Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování finančních podpor“. Kontroly mohou též provádět příslušné orgány EU. Předmětem kontroly je zejména správnost údajů uvedených v žádosti a plnění účelu na který byla dotace poskytnuta. Kontrola může být prováděna ode dne podání žádosti, MZe ČR oznámí příjemci čas a místo provedení kontroly.

Přijaté dotace podniku „A“ (v tis. Kč)

Rok	2004	2005
Kompenzační podpora-produkční kvóty mléka	513	0
Podpora ozdravování polních a speciálních plodin pšenice a hrachu	235	255
Udržování a zlepšení genetického potenciálu vyjmenovaných hosp. zvířat	45	46
Podpora chovatelům na částečnou náhradu nákladů spojených s neškodným odstraňováním kadáverů	197	151
Podpora poradenství v zemědělství	20	20
Podpora méně příznivých oblastí LFA	425	410
Jednotná platba na plochu zemědělské půdy-SAPS	4068	4638
Doplňkové platby na chov přežvýkavců	1090	2357
Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě	2998	3473
Agroenvironmentální opatření na ošetřování travních porostů	369	360
Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin	786	795
Podpora pojištění na úhradu nákladů spojených s pojištěním plodin	189	134
Podpora chovatelům na úhradu nákladů spojených s pojištěním hosp. zvířat	44	45
Dotace úroků z úvěrů od PGRLF	724	1153
Celkem	11703	13837

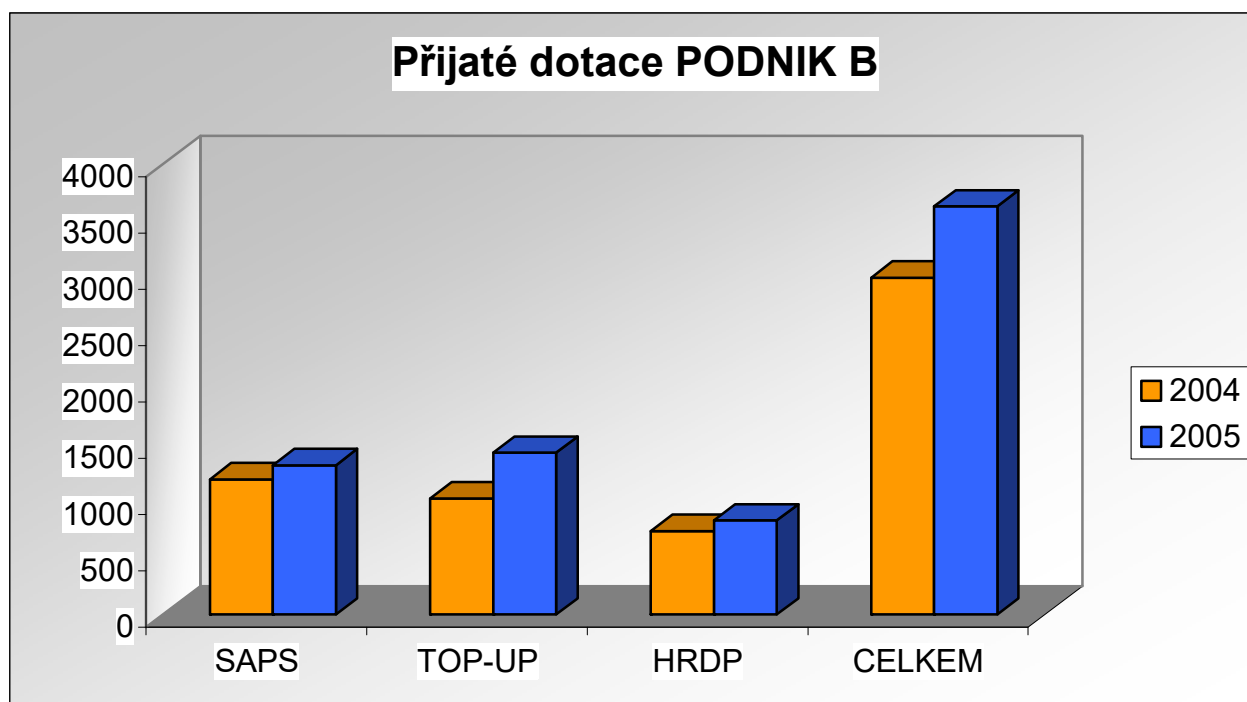

V roce 2004 obdrželo družstvo „A“ dotace v celkové výši 11 703 tis. Kč. Nejvyššími položkami byly přijatá dotace na „Jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy – SAPS“, která činila 35% z celkově přijatých dotací, dále to byly „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě (26%), „Doplňkové platby na chov přežvýkavců“ (10%), „Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin“ (7%). Oproti předchozím rokům, které nejsou předmětem diplomové práce, došlo k podstatnému navýšení dotací. Důvodem je vstup České republiky do Evropské unie a přístup k novým dotacím, které Evropská unie poskytuje.

V roce 2005 obdržel zemědělský podnik „A“ dotace v celkové výši 13 837 tisíc Kč. Opět nejvyšší podíl tvoří „Jednotná platba na plochu zemědělské půdy – SAPS“ a to 34% z celkově přijatých dotací. Další velký podíl tvořily „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě“ (26%), „Doplňkové platby na chov přežvýkavců“ (17%), „Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin“ (6%).

Přijaté dotace podniku „B“

Rok	2004	2005
Udržování a zlepšení genetického potenciálu vyjmenovaných hosp. zvířat	15	17
Podpora chovatelům na částečnou náhradu nákladů spojených s neškodným odstraňováním kadáverů	52	46
Podpora méně příznivých oblastí LFA	114	108
Jednotná platba na plochu zemědělské půdy-SAPS	1203	1330
Doplňkové platby na chov přežvýkavců	137	128
Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě	897	1312
Agroenvironmentální opatření na ošetřování travních porostů	80	90
Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin	170	161
Podpora pojištění na úhradu nákladů spojených s pojištěním plodin	62	49
Dotace úroků z úvěrů od PGRLF	264	389
Celkem	2994	3630

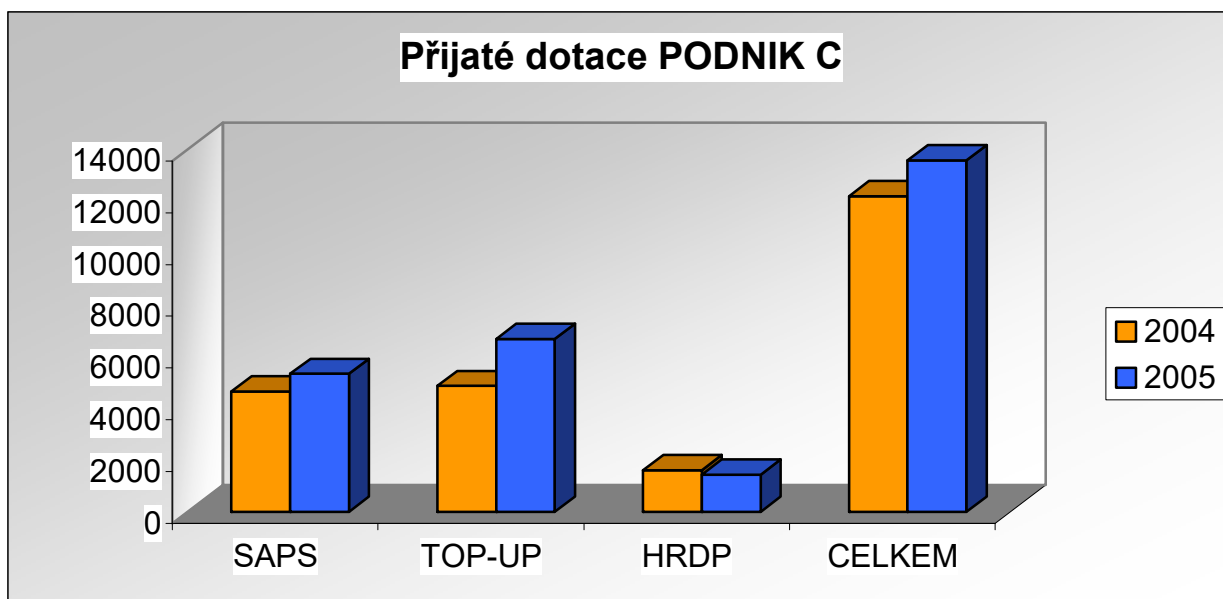

V roce 2004 obdrželo družstvo „B“ dotace v celkové výši 2 994 tis. Kč. Nejvyššími položkami byla přijatá dotace na „Jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy – SAPS“, která činila 40% z celkově přijatých dotací, dále to byly „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě (30%), „Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin“ (6%), „Přijaté dotace dotace úroků z úvěru od PGRLF“ (9%).

V roce 2005 obdržel zemědělský podnik „A“ dotace v celkové výši 3 630 tisíc Kč. Opět nejvyšší podíl tvoří „Jednotná platba na plochu zemědělské půdy – SAPS“ a to 37% z celkově přijatých dotací. Další velký podíl tvořily „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě“ (36%), „Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin“ (4,5%), „Dotace úroků z úvěru od PGRLF“ (11%).

Přijaté dotace podniku „C“ (v tis. Kč)

Rok	2004	2005
Kompenzační podpora-produkční kvóty mléka	844	
Podpora ozdravování polních a speciálních plodin pšenice a hrachu	189	112
Podpora chovatelům na částečnou náhradu nákladů spojených s neškodným odstraňováním kadáverů	601	357
Podpora poradenství v zemědělství	31	30
Jednotná platba na plochu zemědělské půdy-SAPS	4658	5327
Doplňkové platby na chov přežvýkavců	1207	2411
Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě	3651	4277
Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin	919	987
Podpora pojištění na úhradu nákladů spojených s pojištěním plodin	31	28
Podpora chovatelům na úhradu nákladů spojených s pojištěním hosp. zvířat	61	63
Celkem	12192	13592

V roce 2004 obdrželo družstvo „C“ dotace v celkové výši 12 192 tis. Kč. Nejvyššími položkami byla přijatá dotace na „Jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy – SAPS“, která činila 39% z celkově přijatých dotací, dále to byly „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě (30%), „Doplňkové platby na chov přežvýkavců“ (10%), „Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin“ (8%).

V roce 2005 obdržel zemědělský podnik „A“ dotace v celkové výši 13 592 tisíc Kč. Opět nejvyšší podíl tvoří „Jednotná platba na plochu zemědělské půdy – SAPS“ a to 40% z celkově přijatých dotací. Další velký podíl tvořily „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě“ (32%), „Doplňkové platby na chov přežvýkavců“ (18%), „Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin“ (8%).

Finanční analýza

Mezi základní cíle finančního řízení podniku patří finanční analýza. Finanční analýza představuje ohodnocení minulosti, současnosti a předpokládané budoucnosti finančního hospodaření firmy.

Existují různé definice finanční analýzy, které se v zásadě liší šíří svého pojetí, a to z hlediska obsahového, časového, uživatelského i z hlediska objektu analýzy. Objektem analýzy se rozumí podnik. Z hlediska uživatelského může být finanční analýza zaměřena na různé skupiny uživatelů, mezi nimiž hrají dominantní úlohu manažeři, vlastníci a věřitelé.

Pokud jde o hledisko obsahové, tak nejužší pojetí chápe finanční analýzu jako rozbor údajů z účetnictví, resp. z finančních výkazů. Širší pojetí přiřazuje k rozboru i hodnotící proces sloužící především k finančnímu rozhodování o podniku.

Finanční analýza je podle VALACHA (1999) oblast, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku, neboť zajišťuje zpětnou vazbu mezi předpokládaným efektem řídicích rozhodnutí a skutečností.

Účelem a smyslem finanční analýzy je provést, s pomocí speciálních metodických prostředků, diagnózu finančního hospodaření podniku, podchytit všechny jeho složky, případně při podrobnější analýze zhodnotit blíže některou ze složek finančního hospodaření. Jedná se například o analýzu rentability, analýzu zadluženosti, analýzu likvidity apod. Uspokojivá finanční situace se v anglosaské literatuře často označuje pojmem „finanční zdraví“ podniku (financial health). Za finančně zdravý podnik je možné považovat takový podnik, který je v danou chvíli i perspektivně schopen naplňovat smysl své existence.

Základním metodickým nástrojem finanční analýzy jsou tzv. finanční poměrové ukazatele. Jsou formou číselného vztahu, do kterého jsou uváděny finančně – účetní informace. Poměrové ukazatele se běžně vypočítávají vydělením jedné položky (skupinou položek) jinou položkou (skupinou položek) uvedenou ve výkazech, mezi nimiž existují co do obsahu určité souvislosti. Poměrové ukazatele se třídí do skupin podle jednotlivých oblastí finanční analýzy.

Pro potřebu výpočtu vybraných ukazatelů finanční analýzy dle VALACHA (1999) jsou uvedeny potřebné údaje z výkazů Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty.

Ukazatele rentability (ziskovosti)

Jedná se o ukazatele poměřující zisk s jinými veličinami. Zobrazují vliv likvidity, řízení aktiv a dluhu na zisk firmy

Rentabilita celkového kapitálu

Rentabilita představuje dosahování zisku. Obvykle se však pod tímto pojmem ve finančních učebnicích rozumí tzv. míra rentability, tj. poměr zisku k nějaké základně, s jejíž pomocí bylo zisku dosaženo (např. k aktivům, nákladům, tržbám, výkonům).

Rentabilita celkového kapitálu je součástí analýzy rentability a vyjadřuje celkovou efektivnost podniku, resp. produkční sílu. Tento ukazatel (udává se v %) poměřuje zisk

s celkovými aktivy bez ohledu, zda jde o zdroje vlastní nebo cizí. Vypočítáme ji tak, že vydělíme zisk po zdanění celkovými aktivy. Rentabilita celkového kapitálu se nazývá ukazatel ROA a obvykle se považuje za hlavní měřítko rentability celkových zdrojů investovaných do podnikání. Doporučená standardní hodnota tohoto ukazatele je kolem 9%.

Rentabilita celkového kapitálu bez dotací (uvedeno v tisících Kč)

Podnik „A“

Rok	2004	2005
Zisk po zdanění	-6953	-9013
Celková aktiva	156483	156483
Rentabilita CK v %	-4,44%	-5,76%

Rentabilita vloženého kapitálu za situace, kdy podnik neobdržel finanční podporu, má v obou letech zápornou hodnotu. V roce 2004 byla hodnota na – 4,44 %, v roce 2005 klesla na – 5,76 %. Výsledné hodnoty podniku vypovídají o tom, že bez těchto finančních podpor by podnik nebyl schopen vytvářet nové zdroje, nebyl by schopen dosahovat zisku. Reprodukce vloženého kapitálu není dostatečná a podnik by bez finančních podpor nemohl dlouhodobě existovat.

Podnik „B“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	236	-4967
Celková aktiva	43297	38420
Rentabilita CK v %	0,55%	-12,93%

Rentabilita vloženého kapitálu za situace, kdy podnik neobdržel finanční podporu, v roce 2004 kladnou hodnotu, ale v dalším roce už je to hodnota záporná.. V roce 2004 byla hodnota 0,55%, v roce 2005 však klesla o víc než 13% až na hodnotu -12,93% Výsledné hodnoty podniku vypovídají o tom, že bez těchto finančních podpor by podnik nebyl schopen vytvářet nové zdroje, nebyl by schopen dosahovat zisku. Reprodukce vloženého kapitálu není

dostatečná a podnik by bez finančních podpor nemohl dlouhodobě existovat. V roce 2004 se sice výsledná hodnota pohybuje v kladných hodnotách, nicméně je to hodnota velmi nízká.

Podnik „C“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	-8026	-11057
Celková aktiva	174780	173094
Rentabilita CK v %	-4,59%	-6,39%

Rentabilita vloženého kapitálu za situace, kdy podnik neobdržel finanční podporu, má opět v obou letech zápornou hodnotu. V roce 2004 byla hodnota – 4,59 %, v roce 2005 klesla na hodnotu – 6,39 %. Výsledné hodnoty podniku vypovídají o tom, že podnik finanční podpory potřebuje a bez těchto finančních podpor by podnik nebyl schopen vytvářet nové zdroje, nebyl by schopen dosahovat zisku.

Rentabilita celkového kapitálu s přidělenými dotacemi (uvedeno v tisících Kč)

Podnik „A“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	4750	4824
Celková aktiva	159323	156483
Rentabilita CK v %	2,98%	3,08%

Celkově vložený kapitál se podařilo s přidělenými dotacemi zhodnotit. V roce 2004 činila rentabilita 2,98 %, v roce 2005 se podařilo rentabilitu zvýšit na 3,08 %. Můžeme konstatovat, že i když rentabilita s přidělenými dotacemi nebyla v roce 2004 a 2005 příliš vysoká, podnik je schopen vyrovnat se díky finančním podporám se ztrátami v podnikání.

Podnik „B“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	3230	-1337
Celková aktiva	40 43297	38420
Rentabilita CK v %	7,46%	-3,48%

Celkově vložený kapitál se podařilo v roce 2004 zhodnotit díky přiděleným dotacím. Rentabilita celkového kapitálu vzrostla až na 7,46%. V roce 2005 došlo k velkému poklesu rentability až na hodnotu -3,48%. Dotace měly v roce 2004 velký vliv na rentabilitu a byly pro podnik velmi prospěšné. V roce 2005 pomohly snížit velkou ztrátu, takže i když podnik nedosáhl kladných hodnot, dotace byly pro podnik velkou nutností.

Podnik „C“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	4166	2535
Celková aktiva	174780	173094
Rentabilita CK v %	2,38%	1,46%

Celkově vložený kapitál se podařilo zhodnotit s přidělenými prostředky. V roce 2004 činila rentabilita 2,38 %, v roce 2005 pak byla hodnota 1,46% . Podnik se v obou letech dostal ze záporných hodnot, takže podpory byly opět velmi prospěšné pro další hospodaření podniku.

Rentabilita vlastního kapitálu

Rentabilita vlastního kapitálu je také součástí analýzy rentability a vyjadřuje výnosnost kapitálu vloženého akcionáři. Vlastní kapitál zahrnuje vedle základního jmění také emisní užil a další kapitálové fondy, fondy tvořené ze zisku, hospodářský výsledek čekající na rozdělení. Tento ukazatel je definován jako poměr čistého zisku po zdanění a vlastního kapitálu. Je nazýván ukazatel ROE . Investoři posuzují dosaženou míru rentability s ohledem na výnosnost jiných forem investic a požadují stejnou nebo raději vyšší výnosnost zohledňující přírůžku za podstupované riziko. Ukazatel ROE má být větší než ukazatel ROA. Doporučená standardní hodnota tohoto ukazatele je 15%.

Rentabilita vlastního kapitálu bez dotací

Podnik „A“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	-6953	-9013
Vlastní kapitál	85515	90262
Rentabilita VK v %	-8,13%	-9,99%

Rentabilita vlastního kapitálu počítaná se ziskem sníženým o hodnotu dotace je během roků 2004 a 2005 záporná. Vypočtené hodnoty vypovídají o tom, že pokud by podnik neobdržel finanční podporu, nebyl by schopen zhodnotit vlastní kapitál.

Podnik „B“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	236	-4967
Vlastní kapitál	17573	16240
Rentabilita VK v %	1,34%	-30,58%

Rentabilita vlastního kapitálu byla v roce 2004 kladná, i když jeho hodnota byla velmi nízká a činila 1,34%. V roce 2005 však rentabilita vlastního kapitálu klesla až na hodnotu -30,58%. Tato hodnota je velmi alarmující a podnik bez získaných finančních podpor by nebyl absolutně schopen zhodnocení vlastního kapitálu.

Podnik „C“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	-8026	-11057
Vlastní kapitál	96276	98491
Rentabilita VK v %	-8,34%	-11,23%

Rentabilita vlastního kapitálu počítaná se ziskem sníženým o hodnotu dotace je během obou sledovaných let záporná. Podnik musí dostat finanční podporu, aby byl schopen vlastní kapitál zhodnotit.

Rentabilita vlastního kapitálu s přidělenými dotacemi (uvedeno v tisících Kč)

Podnik „A“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	4750	4824
Vlastní kapitál	85515	90262
Rentabilita VK v %	5,55%	5,34%

Rentabilita vlastního kapitálu s přidělenými dotacemi dosahovala v roce 2004 hodnoty 5,55%, v roce 2005 se pohybovala přibližně na stejné úrovni a to 5,34%.

Pro lepší vyhodnocení výsledků rentability vlastního kapitálu se používá srovnání s běžnou úrokovou mírou z vkladů. Tuto běžnou úrokovou míru lze považovat za minimální rentabilitu, které by měl podnik dosahovat. Z vypočtených údajů lze konstatovat, že podnik vykazuje vyšší rentabilitu vlastního kapitálu, než je běžná úroková míra z vkladů. Takže podnik díky přiděleným dotacím je schopný hradit získané úvěry a úroky, jež z nich plynou.

Podnik „B“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	3230	-1337
Vlastní kapitál	17573	16240
Rentabilita VK v %	18,38%	-8,23%

Rentabilita vlastního kapitálu s přidělenými dotacemi dosáhla v roce 2004 úroveň 18,34%, což je nad doporučenou hranicí pro tento ukazatel. Znamená to, že podnik díky přiděleným dotacím dosahuje výnosnosti vlastního kapitálu a nemusí se obávat, že nebude schopen platit své závazky vůči bance. V roce 2005 však dochází k velkému poklesu co se týče výnosnosti vlastního kapitálu a hodnota rentability klesá na -8,23%. I pro přidělené finanční podpoře

podnik vykazuje mnohem nižší rentabilitu vlastního kapitálu, než je běžná úroková míra z vkladů. Z uvedeného vyplývá, že podnik může mít problémy s úhradou získaných úvěrů a úroků

Podnik „C“

ROK	2004	2005
Zisk po zdanění	4166	2535
Vlastní kapitál	96276	98491
Rentabilita VK v %	4,33%	2,57%

Rentabilita vlastního kapitálu s přidělenými dotacemi dosahovala v roce 2004 hodnoty 4,33%, v roce 2005 se pohybovala na úrovni 2,57%. Z vypočtených údajů lze konstatovat, že podnik vykazuje vyšší rentabilitu vlastního kapitálu, než je běžná úroková míra z vkladů. Takže podnik díky přiděleným dotacím je schopný hradit získané úvěry a úroky, jež z nich plynou. I když hodnoty nedosahují požadovaných hodnot a jsou spíše hraniční.

Ukazatele aktivity

Měří schopnost podniku využívat vložených prostředků. Měří celkovou rychlost obratu nebo rychlost obratu jednotlivých složek vložených prostředků a hodnotí vázanost kapitálu v určitých formách aktiv. Vyjadřují počet obrátek nebo vyjádřeno obráceně měří dobu obratu, tj. dobu, po kterou je majetek v určité formě vázán. Hodnota těchto ukazatelů se vyjadřuje v jednotkách času. Čím rychlejší, tím je podnik schopen zabezpečit výkony s menším objemem majetku.

Rychlost obratu zásob

Rychlost obratu zásob je součástí ukazatelů aktivity a je definována jako poměr tržeb a průměrného stavu zásob všeho druhu. Ukazatel udává dobu, po kterou je kapitál vázán v určité formě zásob. Výsledkem výpočtu je absolutní číslo, které znamená počet obrátek,

jinak řečeno, kolikrát se přemění zásoby v ostatní formy oběžného majetku až po prodej hotových výrobků a opětovný nákup zásob. Obecně platí: čím vyšší je obratovost zásob a kratší doba obratu zásob – tím lépe.

Podnik A

Rok	2004	2005
Tržby	84 974	85 847
Zásoby	32 449	34 699
Rychlost obratu zásob	2,62	2,47

Zásoby se přeměnily v ostatní formy oběžného majetku v roce 2004 2,62krát, v roce 2005 2,47krát. Obratovost zásob má konstatní trend vzhledem k rostoucím celkovým výnosům a zvyšujícímu se stavu zásob. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
Tržby	38 833	20 320
Zásoby	12 080	8 771
Rychlost obratu zásob	3,21	2,32

Zásoby se přeměnily v ostatní formy oběžného majetku v roce 2004 3,21krát, v roce a v roce 2005 byl počet obrátek 2,32. Obratovost zásob má klesající trend vzhledem k zvyšujícímu se stavu zásob. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik C

Rok	2004	2005
Tržby	105 711	108 279
Zásoby	43 583	45 248
Rychlost obratu zásob	2,43	2,39

Zásoby se přeměnily v ostatní formy oběžného majetku v roce 2004 2,43krát, v roce 2005 2,39krát. Obratovost zásob má konstantní trend vzhledem k rostoucím celkovým výnosům a zvyšujícímu se stavu zásob.

Doba obratu zásob

Doba obratu zásob je součástí ukazatelů aktivity a je poměrem průměrného stavu zásob a průměrných denních nákladů nebo tento ukazatel můžeme jednodušeji vypočítat tak, že vydělíme počet dnů v roce (365) obratovostí zásob (rychlostí obratu zásob). Vypočítáme jak dlouho (ve dnech) jsou oběžná aktiva vázána ve formě zásob.

Podnik A

Rok	2004	2005
365	365	365
Obratovost zásob	2,43	2,36
Doba obratu zásob (dny)	150,21	154,66

Doba obratu zásob má rostoucí trend. V roce 2005 se zvýšila ze 150,21 dnů na 154,66 dnů. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
365	365	365
Obratovost zásob	3,21	2,32
Doba obratu zásob (dny)	113,71	157,33

Doba obratu zásob má rostoucí trend. V roce 2005 se zvýšila ze 113,71 dnů na 157,33 dnů. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik C

Rok	2004	2005
365	365	365
Obratovost zásob	2,43	2,39
Doba obratu zásob (dny)	150,21	152,72

Doba obratu zásob má rostoucí trend. V roce 2005 se zvýšila ze 150,21 dnů na 152,72 dnů. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Rychlost obratu pohledávek

Rychlost obratu pohledávek, resp. obratovost pohledávek je také ukazatel aktivity a je vcelku jednotně vyjadřována jako poměr tržeb a průměrného stavu pohledávek. Tento ukazatel udává v podobě počtu obrátek, jak rychle jsou pohledávky přeměňovány v peněžní prostředky.

Podnik A

Rok	2004	2005
Tržby	84 974	85 847
Pohledávky	15 016	12 192
Rychlost obratu	5,66	7,04

Obratovost pohledávek má vzrůstající trend. V roce 2004 byl obrat 5,66, v roce 2005 se zvýšil na 7,04. Obecně samozřejmě platí, že čím vyšší je obratovost pohledávek a kratší doba obratu pohledávek, tím lépe. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
Tržby	38 833	20 320
Pohledávky	4 109	4 343
Rychlost obratu	9,45	4,68

Obratovost pohledávek klesla. Zatímco hodnota v roce 2004 byla 9,45, tak v roce 2005 už byla jen 4,68.

Podnik C

Rok	2004	2005
Tržby	105 711	108 279
Pohledávky	16 044	15 031
Rychlost obratu	6,59	7,20

Obratovost pohledávek má vzrůstající trend. V roce 2004 byl obrat 6,59, v roce 2005 se zvýšil na 7,20.

Doba obratu pohledávek

Doba obratu pohledávek je součástí ukazatelů aktivity a je vyjadřována jako poměr průměrného stavu pohledávek a průměrných denních tržeb, nebo jednoduše se vypočte, jestliže počet dní v roce (365) dělíme obratovostí pohledávek. Ukazuje, jak dlouho, kolik dní se majetek podniku vyskytuje ve formě pohledávek, resp. za jak dlouhé období jsou pohledávky spláceny (tzv. průměrné inkasní období).

Podnik A

Rok	2004	2005
365	365	365
Obratovost pohledávek	5,66	7,04
Doba obratu pohledávek	64,49	51,85

Doba obratu pohledávek má klesající trend. V roce 2004 byl majetek ve formě pohledávek 64,49 dnů, v roce 2005 klesl na 51,85 dnů. Z hodnoty ukazatele vyplývá, zda se podniku daří dodržovat stanovenou obchodně úvěrovou politiku. Je-li v platební podmínce stanovena lhůta splatnosti např. do 45 dnů, můžeme vidět, že inkaso

neprobíhá v souladu se stanovenou platební podmínkou. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
365	365	365
Obratovost pohledávek	9,45	4,68
Doba obratu pohledávek	38,62	77,99

Doba obratu pohledávek má rostoucí trend. V roce 2004 byl majetek ve formě pohledávek 38,62 dnů, v roce 2005 vzrostl na 77,99 dnů.

Podnik C

Rok	2004	2005
365	365	365
Obratovost pohledávek	6,59	7,2
Doba obratu pohledávek	55,39	50,69

Doba obratu pohledávek má klesající trend. V roce 2004 byl majetek ve formě pohledávek 55,39 dnů, v roce 2005 klesl na 50,69 dnů. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Ukazatele zadluženosti

Jedním ze základních problémů finančního řízení podniku je volba finanční struktury. Aktiva v podniku jsou financována finančními zdroji a to buď vlastními nebo závazky. Podíl, ve kterém firma používá tyto formy, označujeme jako finanční páku.

Ukazatele zadluženosti jsou v podstatě vztahem mezi cizími zdroji a vlastními zdroji. Čím je podnik zadluženější, tím je finanční páka vyšší. Příliš velká finanční páka zvyšuje

finanční riziko. K hodnocení zadluženosti se používá několik ukazatelů, které jsou odvozeny z rozvahy nebo výsledovky.

Ukazatel celkového zadlužení (věřitelského rizika)

Ukazatel věřitelského rizika je součástí analýzy zadluženosti. Je základním ukazatelem zadluženosti a vyjadřuje poměr celkových závazků (krátkodobých i dlouhodobých) k celkovým aktivům (debt ratio). Obecně platí, že čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím vyšší je zadluženost podniku a tím vyšší je riziko věřitelů. Ovšem pro jeho výši nelze stanovit nějaké přesné zásady.

Podnik A

Rok	2004	2005
Celkové závazky	73 808	66 218
Celková aktiva	159 323	156 483
Ukazatel věřitelského	0,46	0,42

Výše podílu celkových závazků na celkových aktivech je v roce 2004 46,4%, v roce 2005 klesla na 42,3 % . Z uvedeného vyplývá, že pozvolna klesá zadluženost podniku a věřitelé podstupují nižší riziko. Poskytnutí provozních dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
Celkové závazky	25 643	22 093
Celková aktiva	43 297	38 420
Ukazatel věřitelského	0,59	0,58

Výše podílu celkových závazků na celkových aktivech je v roce 2004 59,3 %, v roce 2005 klesla na 57,5 %. Z uvedeného vyplývá, že zadluženost podniku klesá, i když pozvolna.

Podnik C

Rok	2004	2005
Celkové závazky	78 504	74 595
Celková aktiva	174 780	173 086
Ukazatel věřitelského	0,45	0,43

Celkové závazky tvoří v roce 2004 45% celkového majetku. V roce 2005 už je to jen 43%. Zadluženost opět klesá i u podniku „C“.

Ukazatel míry finanční samostatnosti (equity ratio)

Equity ratio je součástí analýzy zadluženosti a vyjadřuje poměr vlastního kapitálu k celkovým aktivům. Tento ukazatel se používá pro hodnocení hospodářské a finanční stability podniku a spolu s ukazatelem solventnosti bývá považován za nejvýznamnější ukazatel pro hodnocení celkové finanční situace podniku. Tento ukazatel je doplňkovým ukazatelem ukazateli předchozímu, jejich součet se rovná 1, resp. 100 %.

Podnik A

Rok	2004	2005
Vlastní kapitál	85 515	90 262
Celková aktiva	159 323	156 483
Podíl vlastního kapitálu	53,67%	57,68%

Podíl vlastního kapitálu během sledovaných let vzrostl. V roce 2004 byla jeho hodnota 53,65% %, a v roce 2005 vzrostl na 57,68 %. Podnik splňuje zásadu, že vlastní kapitál má být pokud možno vyšší než kapitál cizí, protože cizí kapitál je nutné splatit.. Poskytnutí provozních dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
Vlastní kapitál	17 573	16 240
Celková aktiva	43 297	38 420
Podíl vlastního kapitálu	40,59%	42,27%

Podíl vlastního kapitálu během sledovaných let rostl. V roce 2004 byla jeho hodnota 40,59 % a v roce 2005 vzrostl na 42,27 %. Podnik nesplňuje obecnou zásadu, že vlastní kapitál má být pokud možno vyšší než kapitál cizí, protože cizí kapitál je nutné splatit. Vyšší poměr cizího kapitálu k vlastnímu přispívá k jeho finanční nestabilitě a podnik např. obtížněji získává úvěry. Poskytnutí provozních dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik C

Rok	2004	2005
Vlastní kapitál	96 276	98 491
Celková aktiva	174 780	173 086
Podíl vlastního kapitálu	55,08%	56,90%

Vlastní kapitál byl v podniku „C“ v obou sledovaných letech zastoupen ve větší míře než kapitál cizí. V roce 2004 tvořil 55,08% z celkových aktiv a v roce 2005 už 56,9%.

Dluh na vlastní jmění (debt equity ratio)

Debt equity ratio je součástí analýzy zadluženosti. Tento ukazatel úzce navazuje na předchozí dva poměrové ukazatele a je jejich kombinací (dává do poměru jejich čitatele). Je to ukazatel poměru celkových závazků k vlastnímu kapitálu.

Podnik A

Rok	2004	2005
Celkové závazky	73 808	66 218
Vlastní kapitál	85 515	90 262
Debt equity ratio	0,86	0,73

Ukazatel roste se zvyšováním cizích zdrojů ve finanční struktuře podniku. Zde můžeme vidět, že vlastní kapitál převyšuje celkové závazky. Ukazatel doplňuje pohled na zadluženost podniku analyzovanou již dvěma předchozími ukazateli. Poskytnutí provozních dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Využívá se i převrácená hodnota tohoto ukazatele, která bývá nazývána míra finanční samostatnosti.

Podnik B

Rok	2004	2005
Celkové závazky	25 643	22 093
Vlastní kapitál	17 573	16 240
Debt equity ratio	1,46	1,36

V podniku „B“ převyšují závazky vlastní kapitál, takže ukazatel roste.

Podnik C

Rok	2004	2005
Celkové závazky	78 504	74 595
Vlastní kapitál	96 276	98 491
Debt equity ratio	0,82	0,76

V podniku „C“ je vlastní kapitál zastoupen ve větší míře než závazky.

Úrokové krytí

Ukazatel úrokového krytí, resp. ziskové úhrady úroku je součástí analýzy zadluženosti. Tento ukazatel porovnává provozní zisk podniku neboli hospodářský výsledek před odečtením úroků a daně s celkovým ročním úrokovým zatížením. Ukazatel tak informuje o tom, kolikrát celkový efekt reprodukce převyšuje úrokové platby. Ukazatel měří, kolikrát by se mohl provozní zisk snížit před tím, než se společnost dostane na úroveň, kdy již nebude schopna zaplatit své úrokové povinnosti. Průměrná hodnota se v amerických podnicích pohybuje kolem 8.

Podnik A Úrokové krytí bez dotací (uvedeno v tisících Kč)

Rok	2004	2005
Zisk (před úroky a zdaněním)	-5 686	-7 218
Celkový úrok	883	1394
Úrokové krytí	-6,44	-5,18

Z ukazatele vyplývá, že čistý zisk před zaplacením úroků a daní je v roce 2004 6,44krát nižší než zaplacené úroky. V roce 2005 je čistý zisk nižší než úroky 5,18krát. Pokud by podnik neobdržel finanční podporu, nebyl by ani v jednom případě schopen pokrýt nebo převýšit úrokové platby. Ve sledovaných letech by hospodařil se ztrátou. Na částečnou úhradu placených úroků však dostává zemědělský podnik dotaci od PGRLF.

Podnik B Úrokové krytí bez dotací (uvedeno v tisících Kč)

Rok	2004	2005
Zisk (před úroky a zdaněním)	766	-5 179
Celkový úrok	323	324
Úrokové krytí	2,37	-15,98

Podnik „B“ byl, podle ukazatele schopen pokrýt platby úroků, neboť čistý zisk byl 2,37krát vyšší než celkový placený úrok. V roce 2005 byl však čistý zisk 15,98krát nižší než úroky a bez finanční podpory by podnik nebyl schopen platit úroky.

Podnik C Úrokové krytí bez dotací (uvedeno v tisících Kč)

Rok	2004	2005
Zisk (před úroky a zdaněním)	-8 832	-10 552
Celkový úrok	1983	1567
Úrokové krytí	-4,45	-6,73

Z ukazatele vyplývá, že čistý zisk před zaplacením úroků a daní je v roce 2004 4,45krát v roce 2005 6,73krát nižší než zaplacené úroky. Pokud by podnik neobdržel finanční podporu, nebyl by ani v jednom případě schopen pokrýt nebo převýšit úrokové platby.

Podnik A Úrokové krytí s přidělenými dotacemi (uvedeno v tisících Kč)

Rok	2004	2005
Zisk (před úroky a zdaněním)	6 017	6 619
Celkový úrok	883	1394
Úrokové krytí	6,81	4,75

S poskytnutím finančních prostředků se ukazatele změnilly. V roce 2004 byl čistý zisk stále 6,81krát vyšší než úroky a v roce 2005 poklesl na hodnotu 4,75. Poskytnutí dotace má na tento ukazatel podstatný vliv. Podnik je schopen dostát svým závazkům a platit úroky.

Podnik B Úrokové krytí s přidělenými dotacemi (uvedeno v tisících Kč)

Rok	2004	2005
Zisk (před úroky a zdaněním)	3 760	-1 549
Celkový úrok	323	324
Úrokové krytí	11,64	-4,78

Poskytnuté finanční prostředky posílily úrokové krytí v roce 2004 na hodnotu 11,64.. V roce 2005 však poměr čistého zisku opět klesl a vůči celkovému úroku byl 4,78krát nižší.. Takže i s poskytnutou dotací podnik nebyl schopen v roce 2005 platit úroky.

Podnik C Úrokové krytí s přidělenými dotacemi (uvedeno v tisících Kč)

Rok	2004	2005
Zisk (před úroky a zdaněním)	3 360	3 040
Celkový úrok	1983	1567
Úrokové krytí	1,69	1,94

S poskytnutím finančních prostředků se ukazatele změnilly. V roce 2004 byl čistý zisk 1,69krát vyšší než celkový úrok a v roce 2005 byl čistý zisk vyšší už 1,94krát. Poskytnutí dotace má na tento ukazatel podstatný vliv

Ukazatele likvidity

Jednou ze základních podmínek existence podniku je schopnost podniku hradit své závazky (solventnost podniku). Podmínkou solventnosti je, aby měl podnik část majetku vázán ve formě, jímž může platit, tedy ve formě peněz. Plně likvidní je podnik tehdy, jestliže má dostatečnou výši peněžních prostředků.

Ukazatele likvidity poměrují to, čím je možno platit s tím, co má člověk uhradit. Nejlikvidnější jsou peníze v hotovosti, na běžném účtu, nejméně likvidní jsou stálá aktiva.

Běžná likvidita

Běžná likvidita je klasickým ukazatelem analýzy likvidity. Je to poměr celkového objemu oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Ukazatel běžné likvidity vyjadřuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky podniku. Znamená to, kolikrát je podnik schopen uspokojit své věřitele, kdyby proměnil veškerá oběžná aktiva v daném okamžiku v hotovost. Čím vyšší je hodnota ukazatele, tím je obecně pravděpodobnější zachování platební schopnosti podniku. Hodnota tohoto ukazatele by se měla pohybovat kolem 2 až 2,5. Hodnota nižší než 1 vyjadřuje sníženou likviditu a je nepříznivá.

Podnik A

Rok	2004	2005
Oběžná aktiva	62 954	64 106
Krátkodobé závazky	13 229	9 599
Běžná likvidita	4,76	6,68

Běžná likvidita má rostoucí tendenci. V roce 2004 byl podnik schopen věřitele uspokojit z oběžných aktiv 4,76krát. V roce 2005 už to bylo 6,68krát. Všechny hodnoty překračují minimální doporučený interval

1,5 – 2,5. Podle tohoto ukazatele podnik je schopen dostát svým krátkodobým závazkům. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
Oběžná aktiva	17 509	13 405
Krátkodobé závazky	6 384	5 739
Běžná likvidita	2,74	2,34

Běžná likvidita má nepatrnou klesající tendenci. V roce 2004 byla hodnota tohoto ukazatele 2,74 a v roce 2005 2,34.. Podle tohoto ukazatele je podnik schopen dostát svým krátkodobým závazkům. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik C

Rok	2004	2005
Oběžná aktiva	61 962	62 900
Krátkodobé závazky	32 275	30 195
Běžná likvidita	1,92	2,08

Běžná likvidita roste. V roce 2004 oběžná aktiva převyšovala krátkodobé závazky 1,92krát a v roce 2005 2,08krát. Všechny hodnoty jsou v doporučeném intervalu. Podnik je schopen dostát svým krátkodobým závazkům. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Pohotová likvidita

Pohotová likvidita je součástí analýzy likvidity, vyjadřuje schopnost podniku splatit v daném okamžiku všechny své krátkodobé závazky. Odstraňuje nedostatky běžné likvidity tím, že se vylučují z oběžných aktiv zásoby. Tento ukazatel vypočteme tak, že od oběžných aktiv odečteme zásoby a vydělíme krátkodobými závazky, hodnota výsledku by měla být vyšší než číslo 1. Když se pohotová likvidita pohybuje pod touto mezí, signalizuje to, že mohou podniku nastat problémy s platební neschopností.

Podnik A

Rok	2004	2005
OA-Zásoby	28 255	29 518
Krátkodobé závazky	13 229	9 599
Pohotová likvidita	2,14	3,08

Po odstranění nejméně likvidní složky oběžných aktiv byla spočítána pohotová likvidita. Oproti běžné likviditě jsou hodnoty pohotové likvidity výrazně nižší, to odráží skutečnost, že zásoby tvoří podstatnou část oběžných aktiv. Likvidnost zásob závisí na jejich struktuře, jak rychle je možné jednotlivé položky zásob převést na peněžní prostředky. Pohotová likvidita se během sledovaných let snižovala. V roce 2004 by bylo možné uspokojit pohotově věřitele 2,14krát a v roce 2005 3,08krát. Pokud jde o výši ukazatele pohotové likvidity, na rozdíl od ukazatele běžné likvidity, nevytvořilo se určité bezpečnostní kritérium, i když se někdy uvádí, že pohotovou likviditu podniku lze považovat za dobrou, je-li hodnota ukazatele alespoň 1:1.. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
OA-Zásoby	5 429	4 634
Krátkodobé závazky	6 384	5 739
Pohotová likvidita	0,85	0,81

Oproti běžné likviditě jsou hodnoty pohotové likvidity výrazně nižší, to odráží skutečnost, že zásoby tvoří podstatnou část oběžných aktiv. Pohotová likvidita se během sledovaných let snižovala. V roce 2004 by bylo možné uspokojit pohotově věřitele pouze 0,85krát, v roce 2005 0,81krát. Ukazatel pohotové likvidity je v obou sledovaných letech nižší než jedna. Pro podnik to znamená, že může mít problémy s platební neschopností.

Podnik C

Rok	2004	2005
OA-Zásoby	16 714	19 317
Krátkodobé závazky	32 275	30 195
Pohotová likvidita	0,52	0,64

V podniku „C“ je rovněž ukazatel pohotové likvidity nízký. Hodnoty v roce 2004 (0,52) a v roce 2005 ukazují, že podnik se může dostat do problémů tím, že nebude likvidní.

Peněžní likvidita (okamžitá)

Peněžní likvidita je součástí analýzy likvidity. Podle terminologie a struktury naší současné rozvahy představuje finanční majetek peníze, účty v bankách a krátkodobý finanční majetek. Zároveň je třeba upozornit, že součástí krátkodobých závazků jsou i běžné bankovní úvěry, které jsou rovněž v naší rozvaze uvedeny odděleně od krátkodobých závazků v rámci bankovních úvěrů a výpomocí. Používá se pouze pro interní vnitropodnikové analýzy, protože externí uživatelé účetnictví nemají k dispozici přesné údaje. Za uspokojivou se považuje hodnota minimálně 0,2.

Podnik A

Rok	2004	2005
Finanční majetek	13 239	17 326
Krátkodobé závazky	13 229	10 879
Peněžní likvidita	1,00	1,59

Podnik „A“ má v obou sledovaných letech dobré hodnoty peněžní likvidity. Peněžní likvidita má rostoucí trend. V roce 2004 bylo možné z krátkodobého finančního majetku

uspokojit věřitele 1,0krát a v roce 2005 1,59krát. Poskytnutí dotací na tento ukazatel nemá vliv.

Podnik B

Rok	2004	2005
Finanční majetek	1 085	525
Krátkodobé závazky	6 384	5 739
Peněžní likvidita	0,17	0,09

Peněžní likvidita má klesající trend. V roce 2004 bylo možné z krátkodobého finančního majetku uspokojit věřitele 0,17krát, v roce 2005 už jen 0,09krát. Hodnota peněžní likvidity v roce 2005 u podniku „B“ je velmi nízká.

Podnik C

Rok	2004	2005
Finanční majetek	1 683	3 273
Krátkodobé závazky	36 523	34 373
Peněžní likvidita	0,05	0,10

Peněžní likvidita v podniku „C“ má rostoucí trend. Hodnoty v obou letech jsou velmi nízké. V roce 2004 je hodnota peněžní likvidity 0,05, v roce 2005 0,10.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo posouzení finančních podpor hospodaření ve vybraných zemědělských podnicích.

K naplnění tohoto cíle byly zvoleny zemědělské podniky v bramborářské výrobní oblasti (podniky označeny „A“, „B“, „C“). Pro naplnění cílů byly využity výrobní a finanční informace z podniku za období let 2004 – 2005.

Z výsledků šetření podniku „A“ vyplývají tyto podstatné závěry:

- Podnik realizuje konvenční rostlinnou a živočišnou výrobu v podmínkách bramborářské výrobní oblasti na půdách s nižší půdní úrodností.
- Podnik svou strukturou výroby, úrovní naturální produkce a jejím prodejem nedosahuje výše tržeb k pokrytí nákladů, pokud by nezískával dotace na podporu svého hospodaření.
- Rozhodující dotace z hlediska objemu finančních prostředků byly:
  - a) v roce 2004 obdrželo družstvo „A“ dotace v celkové výši 11 703 tis. Kč. Nejvyššími položkami byly přijatá dotace na „Jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy – SAPS“, která činila 35% z celkově přijatých dotací, dále to byly „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě (26%)“, „Doplňkové platby na chov přežvýkavců“ (10%), „Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin“ (7%).
  - b) V roce 2005 obdržel zemědělský podnik „A“ dotace v celkové výši 13 837 tisíc Kč. Opět nejvyšší podíl tvoří „Jednotná platba na plochu zemědělské půdy – SAPS“ a to 34% z celkově přijatých dotací. Další velký podíl tvořily „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě“ (26%), „Doplňkové platby na chov přežvýkavců“ (17%), „Agroenvironmentální opatření na pěstování meziplodin“ (6%).
- Současné investiční vybavení a dostupnost finančních prostředků neumožňuje významně změnit strukturu rostlinné a živočišné výroby.
- Během finanční analýzy bylo patrné, že finanční podpora státu měla velký vliv na výslednou hodnotu některých ukazatelů. Vycházelo se ze situace, kdy podnik „A“ nemá žádné finanční podpory. Tato skutečnost pak byla porovnána se situací, kdy

podpory přijdou do podniku. Bez dotací by podnik nedosáhl kladné hodnoty rentability, nebyl by schopen dosáhnout ani v jednom sledovaném roce zisku a tím získat prostředky na svůj další rozvoj. Dotace jsou tedy důležitým faktorem pro jeho budoucí existenci. Rentabilita vloženého kapitálu (bez finančních podpor) v roce 2004 byla -4,44 %, v roce 2005 klesla na 5,76. Celkově vložený kapitál se podařilo zhodnotit až s přidělenými dotacemi. V roce V roce 2004 byla rentabilita celkového kapitálu 2,98 % a v roce 2005 vzrostla na 3,08 %. Rentabilita vlastního kapitálu bez dotací byla -8,13 % v roce 2004 a v roce 2005 činila -9,99 %. Rentabilita vlastního kapitálu s přidělenými dotacemi dosahovala v roce 2004 hodnoty 5,55 %, v roce 2005 klesla na 5,34 % .Z vypočtených údajů lze konstatovat, že podnik vykazuje mnohem nižší rentabilitu vlastního kapitálu, než je běžná úroková míra z vkladů. Dále pak podnik může mít problémy s úhradou získaných úvěrů a úroků, jež z nich plyne.

- Výše podílu celkových závazků na celkových aktivech (výše věřitelského rizika) v roce 2004 byla 46%, v roce 2005 klesla na 42%. Zadluženost podniku pomalu klesá.

•
Z ukazatele úrokového krytí (bez dotací) vyplynulo, že čistý zisk před zaplacením úroků a daní je v roce 2004 6,44krát nižší než zaplacené úroky. V roce 2005 je čistý zisk nižší než úroky 5,18krát. Hodnoty ukazatele vypovídají, že by podnik nebyl ani jeden rok schopen pokrýt nebo převýšit úrokové platby. S poskytnutím finančních prostředků se ukazatele změnil. V roce 2004 byl čistý zisk 6,81krát vyšší než úroky a v roce 2005 poklesl na hodnotu 4,75. Poskytnutí dotace má na tento ukazatel podstatný vliv. Podnik je schopen dostát svým závazkům a platit úroky.

Pokud by podnik neobdržel dotace, nebylo by možné splácet úvěr a pokrývat úroky z úvěru.

Z výsledků šetření podniku „B“ vyplývají tyto podstatné závěry:

- Podnik „B“ se zabývá rostlinou a živočišnou výrobou v kraji Vysočina.
- Podnik svou strukturou výroby, úrovní naturální produkce a jejím prodejem nedosahuje výše tržeb k pokrytí nákladů, pokud by nezískával dotace na podporu svého hospodaření.
- Rozhodující dotace z hlediska objemu finančních prostředků byly:

- c) v roce 2004 obdrželo družstvo „B“ dotace v celkové výši 2 994 tis. Kč. Nejvyššími položkami byly přijatá dotace na „Jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy – SAPS“, která činila 40% z celkově přijatých dotací, dále to byly „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě (30%),
- d) V roce 2005 obdržel zemědělský podnik „A“ dotace v celkové výši 3 630 tisíc Kč. Opět nejvyšší podíl tvoří „Jednotná platba na plochu zemědělské půdy – SAPS“ a to 37% z celkově přijatých dotací. Další velký podíl tvořily „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě“ (36%),
- Během finanční analýzy bylo patrné, že finanční podpora státu měla velký vliv na výslednou hodnotu některých ukazatelů. Bez dotací by byl podnik schopen dosáhnout rentability celkového kapitálu pouze v roce 2004 s hodnotou 0,57%. V roce 2005 by rentabilita celkového kapitálu bez dotací byla -12,93%. Podnik by nebyl schopen dosáhnout ve sledovaném roce zisku a tím získat prostředky na svůj další rozvoj. Dotace jsou tedy důležitým faktorem pro jeho budoucí existenci.. Celkově vložený kapitál se podařilo zhodnotit až s přidělenými dotacemi. V roce 2004 byla rentabilita celkového kapitálu 7,46 % a v roce 2005 -3,48 %. Rentabilita vlastního kapitálu bez dotací byla 1,34 % v roce 2004 a v roce 2005 činila -30,58 %. Rentabilita vlastního kapitálu s přidělenými dotacemi dosahovala v roce 2004 hodnoty 18,38 %, v roce 2005 klesla na -8,23% . Podnik může mít problémy s úhradou získaných úvěrů a úroků, jež z nich plyne.
- Výše podílu celkových závazků na celkových aktivech (výše věřitelského rizika) v roce 2004 byla 59 %, v roce 2005 58 %.

-

Z ukazatele úrokového krytí (bez dotací) vyplynulo, že podnik „B“ byl, podle ukazatele schopen pokrýt platby úroků, neboť čistý zisk byl 2,37krát vyšší než celkový placený úrok. V roce 2005 byl však čistý zisk 15,98krát nižší než úroky a bez finanční podpory by podnik nebyl schopen platit úroky.

S poskytnutím finančních prostředků se ukazatele změnilly. Poskytnuté finanční prostředky posílily úrokové krytí v roce 2004 na hodnotu 11,64.. V roce 2005 však poměr čistého zisku opět klesl a vůči celkovému úroku byl 4,78krát nižší.. Takže i s poskytnutou dotací podnik nebyl schopen v roce 2005 platit úroky.

Z výsledků šetření podniku „C“ vyplývají tyto podstatné závěry:

- Podnik realizuje rostlinnou a živočišnou výrobu v podmínkách bramborářské výrobní oblasti.
- Podnik svou strukturou výroby, úrovní naturální produkce a jejím prodejem nedosahuje výše tržeb k pokrytí nákladů, pokud by nezískával dotace na podporu svého hospodaření.
- Rozhodující dotace z hlediska objemu finančních prostředků byly:
  - e) v roce 2004 obdrželo družstvo „C“ dotace v celkové výši 12 192 tis. Kč. Nejvyššími položkami byly přijatá dotace na „Jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy – SAPS“, která činila 39% z celkově přijatých dotací, dále to byly „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě (30%),
  - f) V roce 2005 obdržel zemědělský podnik „C“ dotace v celkové výši 13 592 tisíc Kč. Opět nejvyšší podíl tvoří „Jednotná platba na plochu zemědělské půdy – SAPS“ a to 40% z celkově přijatých dotací. Další velký podíl tvořily „Doplňkové platby na pěstování plodin na orné půdě“ 32%.
- Současné investiční vybavení a dostupnost finančních prostředků neumožňuje významně změnit strukturu rostlinné a živočišné výroby.
- Během finanční analýzy bylo patrné, že finanční podpora státu měla velký vliv na výslednou hodnotu některých ukazatelů. Vycházelo se ze situace, kdy podnik „C“ nemá žádné finanční podpory. Tato skutečnost pak byla porovnána se situací, kdy podpory přijdou do podniku. Bez dotací by podnik nedosáhl kladné hodnoty rentability, nebyl by schopen dosáhnout ani v jednom sledovaném roce zisku a tím získat prostředky na svůj další rozvoj. Dotace jsou tedy důležitým faktorem pro jeho budoucí existenci. Rentabilita vloženého kapitálu (bez finančních podpor) v roce 2004 byla -4,59 %, v roce 2005 klesla na -6,39%. Celkově vložený kapitál se podařilo zhodnotit až s přidělenými dotacemi.

V roce 2004 byla rentabilita celkového kapitálu 2,38 % a v roce 2005 1,46 %. Rentabilita vlastního kapitálu bez dotací byla -8,34 % v roce 2004 a v roce 2005 činila -11,23 %. Rentabilita vlastního kapitálu s přidělenými dotacemi dosahovala v roce 2004 hodnoty 4,33 %, v roce 2005 klesla na 2,57 %. Z vypočtených údajů lze konstatovat, že podnik vykazuje mnohem nižší rentabilitu vlastního kapitálu, než je běžná úroková míra z vkladů. Dále pak podnik může mít problémy s úhradou získaných úvěrů a úroků, jež z nich plyne.

- Výše podílu celkových závazků na celkových aktivech (výše věřitelského rizika) v roce 2004 byla 45%, v roce 2005 klesla na 43%. Zadluženost podniku pomalu klesá.

-

Z ukazatele vyplývá, že čistý zisk před zaplacením úroků a daní je v roce 2004 4,45krát v roce 2005 6,73krát nižší než zaplacené úroky. Pokud by podnik neobdržel finanční podporu, nebyl by ani v jednom případě schopen pokrýt nebo převýšit úrokové platby. S poskytnutím finančních prostředků se ukazatele změnily. V roce 2004 byl čistý zisk 1,69krát vyšší než celkový úrok a v roce 2005 byl čistý zisk vyšší už 1,94krát. Poskytnutí dotace má na tento ukazatel podstatný vliv

Etapa šetření a disponibilita současných finančních podpor, které jsou uvedeny v této práci budou předmětem přehodnocení. Vyžádá si to změna celé soustavy dotací a to od začátku platnosti Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD), kdy mimo jiné budou dotace poskytovány na podnik jako celek (SPS).

6. Abstrakt

FINANČNÍ PODPORY HOSPODAŘENÍ ZEMĚDĚLSKÉHO PODNIKU FINANCIAL SUBSIDIES OF FARMING BUSINESS MANAGEMENT

Diplomová práce je na téma „Finanční podpory hospodaření zemědělského podniku“. Zaměřuje se na analýzu využití podpor v podniku „A“ v letech 2003 – 2005.

V teoretické části bylo popsáno, co jsou dotace a jsou zde uvedeny instituce zajišťující dotační politiku ČR. Dále byly popsány přímé platby, podpory od EU, národní podpory a podpory tržních cen.

V praktické části byla provedena finanční analýza. Byly porovnány dvě situace. Výchozí situací bylo hospodaření podniku bez dotací a následně jak se ukazatele změní, když podnik podpory obdrží. V další části byla zhodnocena struktura nákladů.

Klíčová slova:

dotace do zemědělství, využití dotací, zemědělské podnikání, ekonomika podniku.

The theme of this work is “Financial support of a farming business”. It is focused on an analysis of usage farm subsidies in a farm “A” in 2003-2005.

The theoretical part describes the dotation. There is a list of institutions providing subsidy policy in the Czech Republic. There is further description of direct payments, support from EU, national support and support of market prices.

There is a financial analysis in the next part. Two situations are compared. Starting situation is economy of the farm without dotations and then the changes when the farm receives the dotations. Another part reviews the structure of the costs.

Keywords:

grants in agriculture, application of subsidies, agribusiness, business economics.

7. Seznam literatury

1. BEČVÁŘOVÁ, V.: Zemědělská politika, MZLU Brno, 2001.
2. „Monitoring a hodnocení zemědělské politiky“ za období 2004 – 2005. Zpráva pro OECD. Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2005.
3. Nařízení vlády č. 500/2001 Sb., kterými se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování.
4. Nařízení vlády č. 224/2004 Sb., o některých podrobnostech provádění společných organizací trhu v režimu dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty.
5. Nařízení vlády č. 241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními ve znění pozdějších předpisů.
6. Nařízení vlády č. 242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění o agroenvironmentálních opatření) ve znění pozdějších předpisů.
7. Nařízení vlády č. 655/2004 Sb., o stanovení podmínek pro zařazení skupin výrobců, zajišťujících společný odbyt vybraných zemědělských komodit, do programu zakládání skupin výrobců a o stanovení podmínek pro poskytnutí dotace k podpoře jejich činnosti.
8. Nařízení vlády č. 69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele.
9. Nařízení vlády č. 144/2005 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy pro kalendářní roky 2005 a 2006.
10. Nařízení vlády č. 145/2005 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám pro rok 2005.
11. SYNEK, M. a kolektiv. Manažerská ekonomika, Grada Publishing, Praha 2003, Str. 456.
12. VALACH, J. a kolektiv. Finanční řízení podniku, EKOPRESS, Praha 1999, Str. 324.
13. www.mze.cz
14. www.pgrlf.cz
15. www.szif.cz
16. www.vuze.cz
17. Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

18. Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu ve znění pozdějších předpisů.
19. Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 2 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství pro rok 2004.

